

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ГОДИШЕН ОТЧЕТ • 2020 НА ФОНДА ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА БАНКИ

Павел Хиландарски 1722–1773

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ГОДИШЕН ОТЧЕТ • 2020

НА ФОНДА ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА БАНКИ

Издание на Българската народна банка
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Телефони: 02 9145/1271, 1906
Телекс: 24090, 24091
Факс: 02 980 2425, 02 980 6493
Печат: Полиграфична база на БНБ

Интернет страница: www.bnb.bg

© Българска народна банка, 2021

В Годишния отчет на Фонда за реструктуриране
на банки за 2020 г. използваните статистически данни са
към 10 март 2021 г.

Информацията, публикувана тук, може да се ползва
без специално разрешение, единствено с изричното
позоваване на източника.

ISSN 2738-8212 (онлайн)

Съдържание

Резюме.....	5
I. Икономическа активност през 2020 г.....	8
1. Международна среда	8
2. Икономическа активност в България	12
3. Състояние на банковата система	18
II. Обхват и разпределение на правомощията, касаещи дейността на ФПБ	23
1. До влизането в сила на решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество (август 2015 – юли 2020 г.)	23
1.1. Източници на финансиране	23
1.2. Определяне на годишни и извънредни вноски	24
1.3. Използване на средствата на ФПБ	24
1.4. Инвестиране на средствата на ФПБ	25
2. От влизането в сила на решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество през юли 2020 г.	25
2.1. Източници на финансиране	27
2.2. Определяне на годишни и извънредни вноски	27
2.3. Използване на средствата на ФПБ	28
2.4. Инвестиране на средствата на ФПБ	30
III. Основни показатели за резултата от дейността през 2020 г.	32
1. Вноски през 2020 г.	32
2. Прехвърляне на средствата на ФПБ от ФГВБ към БНБ	32
3. Прехвърляне на първоначалната вношка на Република България от подфонда за вноски в ЕФП към ЕФП.....	32
4. Инвестиране на средствата на ФПБ	34
5. Използване на средства на ФПБ.....	35
6. Размер на средствата по подфондовете на ФПБ към 31 декември	35
IV. Организация в БНБ на оперативното изпълнение на дейностите, свързани с ФПБ, и участие в структури на ЕСП.....	36
1. Звена, подпомагащи УС на БНБ във връзка с функцията по управление на ФПБ	36
2. Участие в Единния съвет за реструктуриране	37
V. Събития, настъпили след датата на съставяне на годишния финансов отчет.....	38
VI. Вероятно бъдещо развитие	39
VII. Финансов отчет към 31 декември 2020 г.....	40

Използвани съкращения

АББ	Асоциация на банките в България
БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
ДЦК	държавни ценни книжа
ЕБО	Европейски банков орган
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕМП	Единен механизъм за реструктуриране
ЕМС	Европейския механизъм за стабилност
ЕНМ	Единен надзорен механизъм
ЕС	Европейски съюз
ЕСП	Единен съвет за реструктуриране
ЕФП	Единен фонд за реструктуриране
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗБНБ	Закон за БНБ
ЗВПКИИП	Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници
МСС	Международни счетоводни стандарти
МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
НОИ	Национален осигурителен институт
НСИ	Национален статистически институт
ПКИ	Реструктуриране на кредитни институции
СМСС	Съвет по международни счетоводни стандарти
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФПБ	Фонд за реструктуриране на банки
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
<i>NGEU</i>	<i>Next Generation EU</i>
<i>PEPP</i>	<i>Pandemic Emergency Purchase Programme</i> (нова временна програма за закупуване на активи (ценни книжа на частния и публичния сектор) в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия)
<i>SURE</i>	<i>Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency</i>
<i>TLTRO</i>	<i>targeted longer-term refinancing operation</i> (целеви операции по дългосрочно рефинансиране)

Резюме

Фондът за реструктуриране на банки (ФПБ, Фондът) е създаден със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници¹ (ЗВПКИИП) с цел осигуряване на механизъм за финансиране на реструктурирането на кредитни институции и клонове на кредитни институции от трети държави, за които Българската народна банка (БНБ) е орган за реструктуриране по смисъла на чл. 2 от ЗВПКИИП.

ФПБ е изграден като фонд със специално предназначение. Средствата на Фонда се набират чрез вноски от банковата система и са предназначени единствено за осигуряване на финансирането на действия по реструктуриране и за ограничаване в максимална степен на използването на публични средства.

Динамиката и тенденциите в международната конюнктура оказват влияние както върху икономическата активност в България, която е определяща за състоянието на банковата система и съответно за дейностите на Фонда, свързани с определянето на общата сума на годишните вноски на кредитните институции и вземането на решения относно предприемане на действия по реструктуриране, и с използването на средства на Фонда, така и върху решения, свързани с управлението на средствата на ФПБ – посредством цените на финансовите активи, в които се инвестират средствата на ФПБ.

През 2020 г. глобалната икономика премина през период на рецесия в резултат от предприетите безпрецедентни противоепидемични мерки за ограничаване на пандемията от *COVID-19*. През първата половина на годината централните банки и правителствата в САЩ и еврозоната предприеха мащабни мерки на паричната и фискалната политика за подпомагане на своите икономики. През втората половина на годината се наблюдаваше процес на възстановяване на икономическата дейност. Голямата несигурност по отношение на икономическите ефекти от противоепидемичните мерки за ограничаване на разпространението на *COVID-19* предизвика съществена колебливост на световните финансови пазари. Доходността и лихвените проценти по всички класове активи, в които могат да бъдат инвестирани средствата на ФПБ, се понижиха през годината.

Разпространението на пандемията и противоепидемичните мерки в глобален план през 2020 г. породиха значителни негативни ефекти за икономи-

¹ В сила от 14 август 2015 г., ДВ, бр. 62 от 2015 г.

ческата активност в България, която се понижи с 4.2% спрямо предходната година. Същевременно заетостта спадна в по-малка степен, отколкото реалният БВП, за което допринесоха социално-икономическите мерки на правителството в отговор на пандемията от COVID-19. В края на 2020 г. инфлацията при потребителските цени се забави значително спрямо декември 2019 г. и възлезе на 0.0% на годишна база, за което в най-голяма степен допринесе понижението на цените на енергийните продукти.

Въпреки силно влошената макроикономическа среда през 2020 г. банковата система в България запази силната си ликвидна позиция, а капиталовите съотношения на системата останаха на нива, значително над регулаторните изисквания. За това допринесоха наличните в системата капиталови буфери преди настъпването на икономическия шок, приетите от БНБ мерки, насочени към допълнително укрепване на капитала и ликвидността на банките², както и регулаторните облекчения, въведени с Регламент (ЕС) 2020/873³ (така наречения *CRR – Capital Requirements Regulation – ‘quick fix’*). Ефектите от влошаването на икономическата среда върху качеството на кредитния портфейл на банките бяха в значителна степен ограничени от утвърдения от Управителния съвет (УС) на БНБ, по предложение на Асоциацията на банките в България „Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции“⁴. Към декември 2020 г. съотношението на брутната балансова стойност на одобрените заявления за отсрочване на задължения – обект на частния мораториум, спрямо общата кредитна експозиция възлиза на 6.6% при домакинствата и на 16.7% при предприятията.

През 2020 г. ФПБ функционира при две различни правни рамки за вземане и прилагане на решения за неговото управление. До датата, от която започва да се прилага решението на Европейската централна банка (ЕЦБ) за установяване на тясно сътрудничество⁵ – 27 юли 2020 г., ФПБ се управлява от Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ). Считано от 27 юли 2020 г., управлението на ФПБ се осъществява от БНБ. При новия модел на управление Фондът запазва своята обособеност, включително за целите на управлението и отчетността. БНБ изготвя отделен годишен финансов

² За целите на настоящия отчет понятията „банки“ и „кредитни институции“ са използвани като синоними.

³ Регламент (ЕС) 2020/873 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 575/2013 и (ЕС) 2019/876 по отношение на някои корекции в отговор на пандемията от COVID-19.

⁴ Представлява частен мораториум по смисъла на Насоките на Европейския банков орган относно законодателните и частните мораториуми върху плащания по кредити във връзка с COVID-19 (EBA/GL/2020/02).

⁵ Решение (ЕС) 2020/1015 от 24 юни 2020 г. на Европейската централна банка (ЕЦБ/2020/30) за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ по смисъла на чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

отчет на ФПБ, който подлежи на независим финансов одит и обнародване в „Държавен вестник“.

В началото на 2020 г. БНБ определи общата сума на годишните вноски във ФПБ на кредитните институции, лицензирани в Република България, и индивидуалния размер на вноската на всяка кредитна институция за 2020 г. в съответствие с действащата към онзи момент правна рамка. В края на май 2020 г. след превеждане в срок на вноските от кредитните институции средствата във ФПБ достигнаха 701 930 хил. лв.

На 27 юли 2020 г. съгласно настъпилите промени в правната рамка в резултат на решението на ЕЦБ, Фондът за гарантиране на влоговете в банките прехвърли на БНБ наличните средства във ФПБ. Впоследствие средствата бяха разпределени от БНБ в два целеви подфонда съгласно чл. 134, ал. 1 от ЗВПКИИП – подфонд за клонове на кредитни институции от трети държави и подфонд за вноски в Единния фонд за реструктуриране (ЕФП). На 5 октомври 2020 г. с оглед присъединяването към Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП) като пряко следствие от установяване на тясно сътрудничество с ЕЦБ Българската народна банка преведе определената от Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) първоначална вноска на Република България в ЕФП.

През 2020 г. БНБ не е упражнявала правомощия по реструктуриране, съответно не са разходвани средства от ФПБ във връзка с предприемане на действия за реструктуриране спрямо кредитна институция в своите правомощия. Последното е резултат от стабилната капиталова и ликвидна позиция на кредитните институции, лицензирани в Република България, която не позволи влошаване на състоянието им въпреки безпрецедентния икономически шок, породен от предприетите мерки за ограничаване на пандемията от *COVID-19*.

В отчета на Фонда са представени функциите и задачите на БНБ във връзка с управлението на ФПБ. Направен е годишен преглед на развитието и резултатите от дейността на ФПБ в контекста на международната среда, икономическата активност в България и състоянието на банковата система. Отчетът съдържа също всички компоненти на финансовия отчет на Фонда към 31 декември 2020 г., представящи имущественото и финансовото му състояние, паричните потоци и финансовия резултат, и доклада на независимия одитор.

Годишният отчет на Фонда за реструктуриране на банки за 2020 г. е приет от Управителния съвет на БНБ с Решение № 77 от 30.03.2021 г.

I. Икономическа активност през 2020 г.

1. Международна среда

През 2020 г. глобалната икономика премина през период на рецесия в резултат от предприетите безпрецедентни противоепидемични мерки за ограничаване на пандемията от *COVID-19*. През първите две тримесечия на годината се наблюдаваше значителен спад на БВП в реално изражение както в държавите с развити пазари, така и в тези с развиващи се пазари. Първоначално най-засегната бе икономиката на Китай, където бе обявена първата епидемия от *COVID-19*. Впоследствие заболяването бързо се разпространи в Европа, САЩ и останалите страни в света. Основен принос за посочения спад имаше частното потребление и в по-малка степен инвестициите в основен капитал, което се определяше, от една страна, от наложените ограничителните мерки, а от друга – от възникналата голяма несигурност по отношение на развитието на пандемията и продължителността и размера на негативните ѝ ефекти върху икономическата среда. В резултат на мерките за ограничаване на разпространението на болестта трудовият пазар в САЩ претърпя най-големия в ретроспективен план негативен шок, докато предприетите програми за стимулиране на заетостта в държавите от еврозоната частично смекчиха негативните ефекти от кризата, свързана с *COVID-19*. Глобалната инфлация се забави съществено поради поевтиняването на стоки и услуги в развитите икономики в резултат от съществения спад на цените на енергийните продукти, породен от слабото търсене на горива в условията на строги мерки за социална изолация и ограничено придвижване.

Правителствата и централните банки в САЩ и в еврозоната предприеха мащабни мерки на фискалната и паричната си политика за подпомагане на икономиките. Мерките на паричната политика бяха насочени към увеличаване на ликвидността и осигуряване на благоприятни условия за финансиране на правителствата, банките, предприятията и домакинствата. Поради бързото ескалиране на кризата в края на февруари и март 2020 г. голяма част от мерките на паричната политика бяха приети на извънредни заседания на управителните органи на централните банки.

Федералният резерв предприе редица извънредни мерки на паричната политика и понижи коридора за лихвения процент по федералните фондове общо със 150 базисни точки до интервал от 0.00–0.25%. Извънредните мерки на паричната политика включваха възобновяване на програми, прилагани последно по време на финансовата криза през 2008–2009 г., както и въвеждане на множество изцяло нови програми за подпомагане на пазара на

корпоративен дълг. Допълнителните фискални разходи в САЩ също бяха значителни и доведоха до нарастване на бюджетния дефицит през фискалната 2020 г. до 14.9% от БВП спрямо дефицит от 4.6% от БВП през 2019 г. Публичният дълг на САЩ нарасна от 79.2% от БВП през 2019 г. до 100.0% от БВП през 2020 г.

Управителният съвет на ЕЦБ не промени основните лихвени проценти в еврозоната⁶, но увеличи съществено покупките на активи главно чрез създадената нова програма за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемията (*Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP*), както и чрез проведените целеви операции по дългосрочно рефинансиране (*TLTRO III*), условията по които бяха значително подобре-ни. В допълнение бяха активирани суановите линии на ЕЦБ с Федералния резерв на САЩ за осигуряване на доларова ликвидност в еврозоната и бяха предприети редица временни надзорни мерки, чрез които на банките в евро-зоната беше разрешено да използват част от капиталовите и ликвидните си буфери.

През март 2020 г. Европейската комисия прие Временна рамка⁷, която позволи на държавите членки да използват цялата гъвкавост, предвидена в правилата за държавната помощ, и задейства общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, което позволи на държавите – членки на ЕС, временно да се отклонят от бюджетните изисквания, които се прилагат обичайно съгласно европейската фискална рамка, и да подпомогнат икономиките си във връзка с епидемията от *COVID-19*. През април 2020 г. Съветът по икономически и финансови въпроси на Европейския съюз (ЕС) постигна съгласие за съвместно финансиране от Европейската комисия (ЕК), Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейския механизъм за стабилност (ЕМС) на пакет от мерки в подкрепа на държавите членки, фирмите и заетостта, включващ три инструмента, чрез които бяха осигурени кредити и гаранции с общ обем от 540 млрд. евро. Чрез инструмента на ЕК за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (*Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency, SURE*) бе предвидено да бъде предоставено финансиране в размер до 100 млрд. евро под формата на заеми от ЕС за засегнатите държави членки, за да се справят с увеличените публични разходи с цел запазване на заетостта. Инструментът на ЕИБ предвиждаше създаване на Европейски гаранционен фонд с вноски от държавите членки в размер на 25 млрд. евро, който да отпусна гаранции за кредити на малки и средни предприятия в

⁶ Лихвеният процент по депозитното улеснение възлиза на -0.50%, лихвените проценти при основните операции по рефинансиране – на 0.00%, а лихвеният процент по пределното кредитно улеснение – на 0.25%.

⁷ „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от *COVID-19*“ (2020/C 91 I/01).

размер на 200 млрд. евро. Същевременно чрез инструмента на ЕМС, наречен Пандемична кризисна подкрепа (*Pandemic Crisis Support*), бяха осигурени кредитни линии за държавите от еврозоната със съвкупен обем 240 млрд. евро, като всяка държава може да използва подкрепа в размер на до 2% от БВП за 2019 г. Допълнително през юли 2020 г. бе договорен план за възстановяване на ЕС за 1.8 трлн. евро, включващ многогодишна финансова рамка на ЕС за периода 2021–2027 г. и фонд за възстановяване на ЕС (*Next Generation EU, NGEU*) в размер на 750 млрд. евро⁸. Правителствата на отделните държави – членки на ЕС, направиха значителни допълнителни разходи през 2020 г., които доведоха до съществено нарастване на бюджетните дефицити и дълговете⁹.

Предприетите фискални и монетарни мерки заедно с отслабването на заболяемостта в държавите от северното полукуло през летните месеци на 2020 г. оказаха благоприятен ефект върху икономиките и през третото тримесечие се наблюдаваше значително нарастване на икономическата активност в глобален мащаб.

През четвъртото тримесечие продължи да се отчита тенденция към възстановяване на глобалната икономическа активност въпреки значителното увеличение на заболяемостта и смъртността от *COVID-19* в някои от големите държави с развити пазари. По-ясно се открояваше възстановяването в сектора на промишлеността, което се определяше от динамиката му в големите държави с нововъзникващи пазари, главно Китай, където се наблюдаваше по-малко нарастване на заболяемостта, както и от тенденциите в САЩ, независимо от възобновяването на ограничителните мерки във връзка с резкия скок на случаите на *COVID-19* в страната през периода. По предварителни оценки за разлика от САЩ, където на тримесечна база през четвъртото тримесечие на 2020 г. бе отчетен 1.0% реален растеж на БВП, в еврозоната бе отчетен спад с 0.7%, който се дължеше най-вече на спада на икономическата активност в сектора на услугите, след като втората вълна на разпространение на вируса предизвика затягане на противоепидемичните мерки. Същевременно условията на пазара на труда се подобриха, но като цяло показателите за безработица и заетост във водещите икономики останаха на нива, далеч от тези, наблюдавани преди кризата. Инфлацията в развитите икономики на годишна база се стабилизира на равнища, близо до нула, което отразяваше сравнително слабото потребление на домакинствата в резултат от запазващата се висока несигурност

⁸ Основният елемент в *NGEU* е Механизъмът за възстановяване и устойчивост (*The Recovery and Resilience Facility*), който е с общ бюджет от 672.5 млрд. евро, от които 360 млрд. евро под формата на заеми и 312.5 млрд. евро безвъзмездни средства.

⁹ Според прогнозата на Европейската комисия от ноември 2020 г. бюджетният дефицит в еврозоната ще нарасне от 1.3% от БВП през 2019 г. до 4.8% от БВП през 2020 г., а съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП в еврозоната ще се повиши от 85.9% през 2019 г. до 101.7% от БВП през 2020 г.

относно перспективите за бъдещата им заетост, както и предприетото временно понижение на косвените данъци в някои държави.

През последното тримесечие на 2020 г. Федералният резерв в САЩ не предприе промени, но потвърди запазването на стимулиращата си парична политика за дълъг период от време. Същевременно низходящата динамика на инфлацията, както и влошаващата се икономическа конюнктура в еврозоната през последните месеци на 2020 г. бяха сред основните съображения за решението на Управителния съвет на ЕЦБ от декември 2020 г. да предприеме допълнителни стимулиращи мерки на паричната политика с цел запазване на благоприятните условия за финансиране на икономиката. Мерките включваха удължаване на срока и съществено увеличаване на покупките по новата програма за закупуване на активи *PEPP*, както и удължаване на срока и допълнително подобряване на условията при целевите операции по дългосрочно рефинансиране (*TLTRO III*).

Голямата несигурност по отношение на икономическите ефекти от противоепидемичните мерки за ограничаване на разпространението на *COVID-19* предизвика много голяма колебливост на световните финансови пазари. През периода от средата на януари до средата на март 2020 г. пазарните участници реагираха на зараждащата се криза чрез увеличено търсене на нискорискови активи, като злато и ДЦК, емитирани от държави с най-висок кредитен рейтинг, и чрез продажба на акции, което доведе до значителен спад на фондовите индекси в глобален мащаб. В средата на март 2020 г. се наблюдаваше извънредно голяма колебливост на финансовите пазари, породена от несигурността по отношение на последиците от предприетите мерки срещу *COVID-19* върху финансовата стабилност в световен мащаб. Пазарните участници увеличиха значително търсенето си на налични ликвидни средства, водещо до разпродаване на всички видове активи, включително акции, ценни книжа с фиксиран доход, благородни метали и суровини. Впоследствие предприетите от март до края на годината мащабни стимулиращи мерки на паричната и фискалната политика в световен план допринесоха в значителна степен за понижаването на несигурността на финансовите пазари и за възстановяването на цените на финансовите активи. В края на годината голяма част от основните фондови индекси в САЩ и в еврозоната достигнаха своите исторически максимуми.

Нарастването на излишъка от ликвидност в банковата система на еврозоната в резултат от стимулиращите мерки на паричната политика на ЕЦБ беше основен фактор за понижението на лихвените проценти на паричния пазар. През 2020 г. средната стойност на лихвения процент по необезпечени обратни сделки на паричния пазар в евро *€STR* се понижи до -0.55% спрямо -0.48% през 2019 г. Лихвените проценти по депозитите на междубанковия паричен пазар в еврозоната (ЮРИБОР) се повишиха значи-

телно през март и април 2020 г., но впоследствие се понижиха до нива, по средните за 2019 г. Средното равнище на лихвения процент по едномесечните депозити възлезе на -0.50% (понижение с 10 базисни точки спрямо средната стойност за 2019 г.).

През 2020 г. доходността по ДЦК на Германия се понижи във всички матурирети сектори, като по-значително бе понижението при по-дългосрочните ДЦК. Доходността на германските ДЦК с 2 години срок до падеж се понижи с 10 базисни точки до -0.70%, а доходността на 10-годишните ДЦК – с 38 базисни точки до -0.57%. В края на годината всички ДЦК на Германия се търгуваха при отрицателна доходност. Наклонът на кривата на доходност, измерен чрез разликата между доходността на 10-годишните и 2-годишните ДЦК, се понижи с 29 базисни точки до 13 базисни точки. Спредовете на доходност по ДЦК на държавите както от така нареченото „ядро“ на еврозоната, така и на тези от „периферията“, се разшириха рязко през първото тримесечие на 2020 г. поради разпространението на *COVID-19* в Европа, но през останалата част от годината се свиваха постепенно и устойчиво, за което основен принос имаха стимулите на паричната политика на ЕЦБ и постигнатото споразумение за възстановителния фонд на ЕС.

Динамика на доходността по останалите класове активи, в които потенциално могат да бъдат инвестирани средствата на ФПБ съгласно Закона за Българската народна банка (Закон за БНБ), също като цяло бе низходяща през 2020 г.

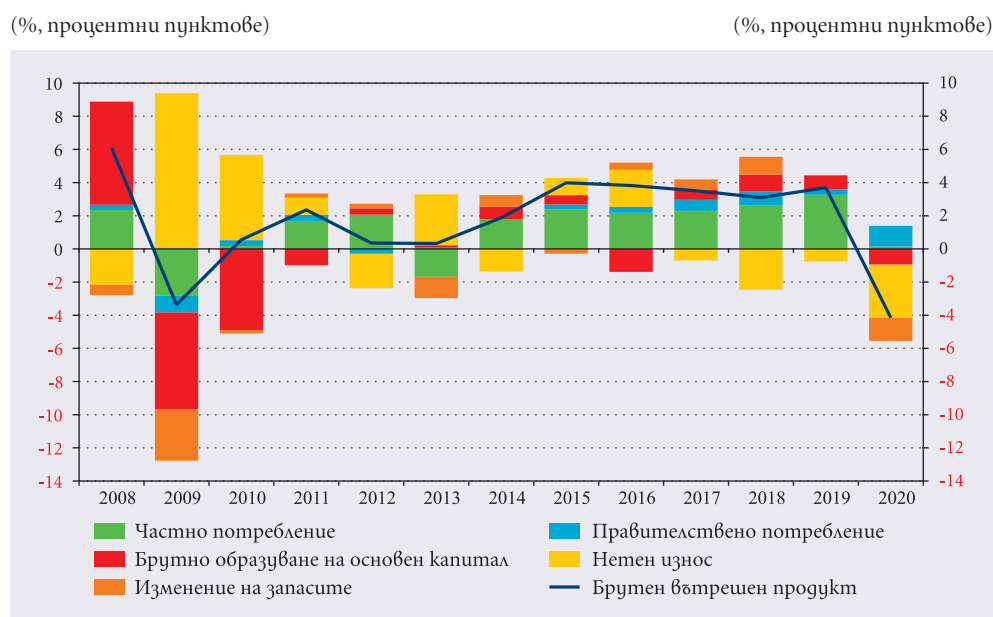
2. Икономическа активност в България

Разпространението на пандемията от *COVID-19* и въведените противоепидемични мерки в глобален мащаб породиха през 2020 г. значителни негативни ефекти за икономическата активност в България по линия както на понижено външно търсене, така и на наложени ограничения върху дейността на фирмите в някои сектори на икономиката¹⁰. В страната по-значително затягане на мерките за ограничаване на разпространението на *COVID-19* се наблюдаваше в края на първото и през второто тримесечие на 2020 г., последвано от частичното им смекчаване през третото три-

¹⁰ Ограничителните мерки включваха затваряне на училища и на бизнес в сферата на услугите, отмяна на публични мероприятия, въвеждане на ограничения за събирането на хора, препоръки за оставане у дома, временни рестрикции върху придвижването в страната, ограничения за международни пътувания и други.

месечие и ново затягане в края на годината¹¹. В резултат на тази динамика верижният растеж на реалния БВП на България през първото тримесечие на 2020 г. се забави до 0.4%, което беше последвано от силен спад с -10.1% през второто тримесечие и частично възстановяване на икономическата активност с 4.3% и 2.2% съответно през третото и четвъртото тримесечие. Общо за 2020 г. реалният БВП на България се понижи с 4.2%.

Графика 1. Темп на изменение на БВП в реално изражение и принос по елементи на разходите за крайно използване

Източници: НСИ; изчисления на БНБ.

За ограничаването на спада на икономическата активност допринесе антицикличната фискална политика както по линия на по-високия спрямо предходната година размер на националните и на съфинансираните от ЕС разходи на правителството за потребление и инвестиции, така и чрез увеличените нетни трансфери към икономическите агенти¹². В допълнение

¹¹ От 13 март до 13 май 2020 г. в страната бе обявено извънредно положение, а с решение на Министерския съвет от 14 май 2020 г. бе обявена извънредна епидемична обстановка на територията на Република България, свързана с разпространението на пандемията от COVID-19 и съществуващата непосредствена опасност за живота и здравето на гражданите.

¹² Тук се включват предприетите от правителството мерки за субсидирана заетост (програми като „60/40“, „Краткосрочна подкрепа за заетост в отговор на пандемията от COVID-19“, „Заетост за теб“, „Запази ме“), увеличение на възнагражденията на работещите, които са изложени на най-висок риск от заразяване с COVID-19, изплащане на добавки към пенсиите и други социални помощи.

одобреният от БНБ частен мораториум върху кредитните задължения повлия за смекчаване на ликвидните затруднения на фирмите и домакинствата.

По елементи на разходите за крайно потребление спадът на реалния БВП през 2020 г. бе определен най-вече от отрицателния принос на нетния износ (с -3.2 процентни пункта) поради по-голямото намаление на износа на стоки и услуги (с -11.3%) спрямо вноса (с -6.6%). Динамиката на нетния износ беше повлияна от същественото понижение на външното търсене за български стоки и услуги, а също така и от факта, че България е нетен износител на туристически и транспортни услуги, които бяха сред най-силно засегнатите сектори от пандемията от *COVID-19*. Изменението на запасите беше друг компонент с отрицателен принос за динамиката на икономическата активност (с -1.4 процентни пункта), което вероятно отразяваше нарушение на доставките под влияние на ограничителните мерки, въведени в резултат на пандемията. Вътрешното търсене имаше слаб положителен принос (с 0.4 процентни пункта) за изменението на реалния БВП през годината, което се дължеше главно на повишение на правителственото потребление (с 7.5%) и в по-малка степен на растеж на частното потребление (с 0.2%), докато инвестициите в основен капитал се понижиха (с -5.1%) спрямо 2019 г. Правителственото потребление се увеличи през 2020 г. най-вече в резултат от нарастването на разходите за заплати в публичния сектор и от повишаването на разходите за здравеопазване, които отразяваха и предприетите от правителството мерки за преодоляване на последиците от пандемията. Нарастването на компенсацията на наетите общо за икономиката и нетните фискални трансфери към домакинствата доведоха до повишение на реалния разполагаем доход на домакинствата с 0.4%.¹³ Това в комбинация с натрупаните спестявания в периода преди кризата с *COVID-19*, ограничи негативните ефекти от пандемията върху финансовото състояние на до-

¹³ Реалният разполагаем доход на домакинствата е изчислен от БНБ чрез дефлиране на номиналния разполагаем доход на домакинствата с дефлатора на частното потребление. Номиналният разполагаем доход на домакинствата е конструиран от БНБ на две стъпки. Първата включва изчисляване на брутният разполагаем доход като сума на следните компоненти 1) фонд „Работна заплата“, коригиран за съотношението на заети към наети; 2) приходи от трудови правоотношения на български резиденти, работещи временно в чужбина (нето); 3) парични преводи от чуждестранни резиденти към домакинствата в страната (главно български емигранти); 4) социални плащания от правителството към домакинствата. Втората стъпка включва намаляване на брутният разполагаем доход с размера на: 1) дължимите от страна на работещите социални осигуровки; и 2) платения данък върху доходите на физическите лица.

макинствата и подпомогна тяхното потребление. Според оценки на БНБ¹⁴ понижението на брутното образуване на основен капитал в реално изразение се дължеше изцяло на по-малкия размер на частните инвестиции в съответствие с влошените перспективи за търсенето на български стоки и услуги, засилилата се икономическа несигурност и по-слабата натовареност на производствените мощности. Публичните инвестиции имаха съществен положителен принос за изменението на брутното образуване на основен капитал, подкрепяни от изпълнението на финансирани от националния бюджет инфраструктурни проекти и от усвояването на средства от ЕС в рамките на програмния период 2014–2020 г.

От гледна точка на тенденциите по икономически отрасли брутната добавена стойност през 2020 г. се понижи спрямо 2019 г. (с -4.3%). Свиване на икономическата дейност беше отчетено във всички основни сектори, с най-съществен негативен принос на този при услугите. Въведените противоепидемични мерки в страната се отразиха негативно в най-голяма степен на подсекторите, свързани с търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство¹⁵, а също и с култура, спорт и развлечения¹⁶. Въпреки че в индустрията не бяха въведени преки ограничителни мерки върху дейността на фирмите, брутната добавена стойност също се понижи през 2020 г., което се дължеше главно на промишлеността и съответстваше на по-слабото външно и вътрешно търсене. В аграрния сектор отчетеният спад на добавената стойност отразяваше публикуваните от НСИ данни за влошеното състояние на селскостопанската реколта през 2020 г.¹⁷ По отношение на брутния оперирац излишък по текущи цени общо за икономиката през 2020 г. беше отчетен слаб растеж в размер на 0.2%. Подобряване на финансовото състояние на фирмите беше отчетено в секторите на селското стопанство и индустрията, докато в услугите се наблюдаваше спад на брутния оперирац излишък (най-вече в подсектора „търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство“).

¹⁴ Оценката за частните и правителствените инвестиции е направена, като са използвани публикуваните данни от националните сметки за общите инвестиции в икономиката, както и данни от тримесечните нефинансови сметки на сектор „гържавно управление“ и отчетите за изпълнение на Консолидираната фискална програма.

¹⁵ Да се разбира подсектор „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“ от Класификацията за икономическа дейност.

¹⁶ Да се разбира подсектор „култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби“ от Класификацията за икономическа дейност.

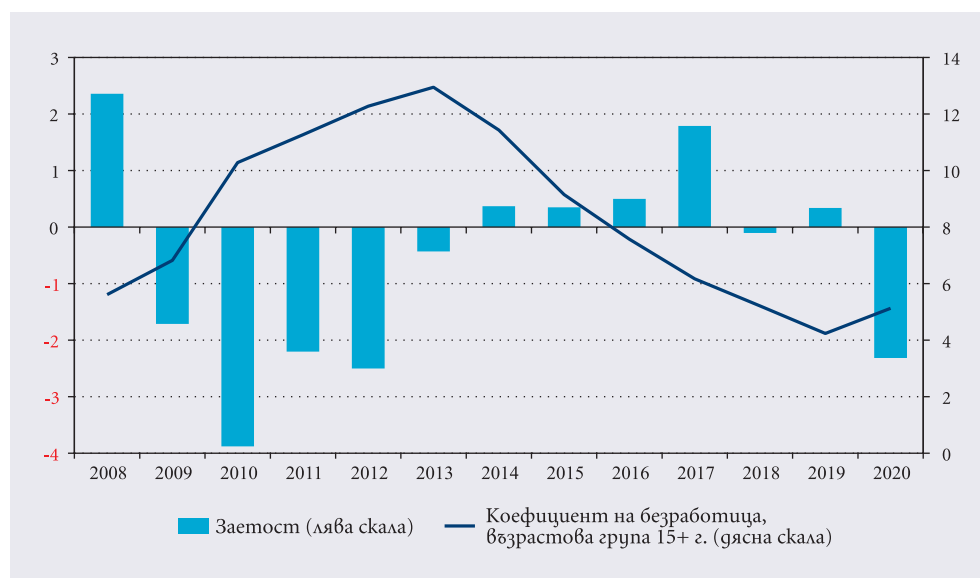
¹⁷ Според вторите оценки от Икономическите сметки за селското стопанство на Националния статистически институт (НСИ) в реално изразение обемът на продукцията на отрасъл „селското стопанство“ през 2020 г. е по-малък спрямо 2019 г. с 12.0%.

Графика 2. Темп на изменение на заетостта и равнище на безработица

(% , на годишна база)

(% от работната сила)

Източник: НСИ.

В съответствие с динамиката на брутната добавена стойност броят на отработените човекочасове се понижи с -4.7% през 2020 г., докато по отношение на заетостта спадът беше по-ограничен и възлезе на -2.3%. За по-малкия спад на заетостта спрямо добавената стойност допринесоха социално-икономическите мерки на правителството в отговор на пандемията от COVID-19, като най-значимата от тях беше мярката за субсидирана заетост (така наречената мярка „60/40“)¹⁸. По икономически сектори най-голям отрицателен принос за изменението на заетостта през годината имаше секторът на услугите и в частност подсекторът „търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство“. В експортно ориентирания сектор на индустрията също се наблюдаваше понижение на заетостта, което беше концентрирано в подсектор „промишленост“. По данни от Наблюдението на работната сила¹⁹ равнището на безработица се повиши до 5.1% през 2020 г. (спрямо 4.2% през 2019 г.).

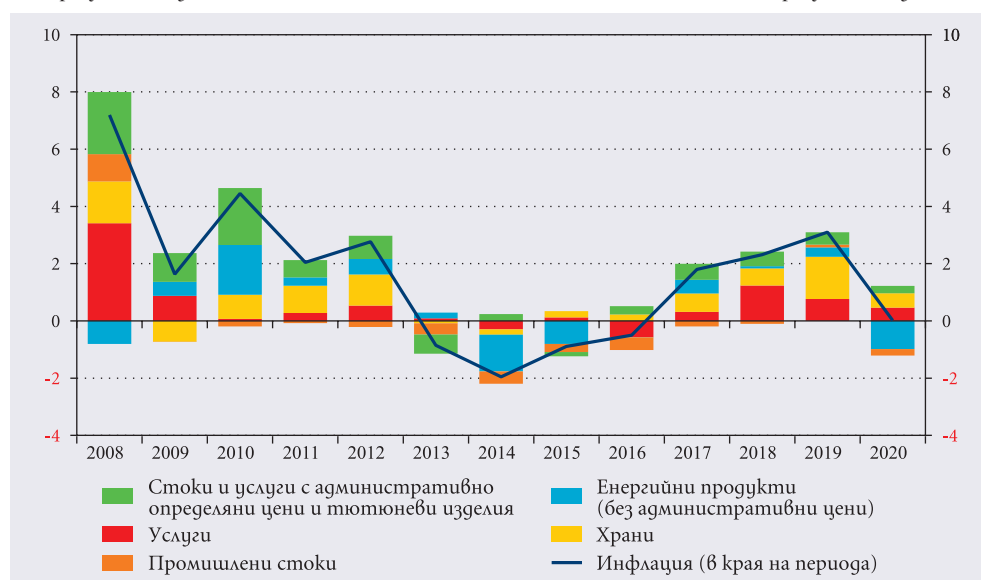
¹⁸ На базата на наличната информация от НОИ за извършените разходи във връзка с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 по мярката „60/40“ са изплатени около 680 млн. лв. към края на 2020 г.

¹⁹ Данните се отнасят за възрастовата група 15 и повече години.

Графика 3. Годишен темп на инфлацията по ХИПЦ

(% , процентни пунктове)

(% , процентни пунктове)

Източници: НСИ; изчисления на БНБ.

В края на 2020 г. инфлацията при потребителските цени се забави значително спрямо декември 2019 г. и на годишна база възлезе на 0.0% (спрямо 3.1% в края на 2019 г.)²⁰. За това допринесе в най-голяма степен понижението на цените на енергийните продукти (без тези с административно определяни цени), при които в края на годината беше отчетен спад (-13.4%) в съответствие със силното поевтиняване на международната цена на петрола тип „Брент“. За забавянето на общата инфлация в края на 2020 г. допринесе също свиването на положителния принос на храните, дължащо се главно на поевтиняването при групата на непреработените храни. Базисната инфлация²¹ също се понижи спрямо края на предходната година най-вече поради негативното влияние на въведените ограничителни мерки и на отслабването на търсенето от страна на домакинствата. Забавянето на базисната инфлация се дължеше най-вече на отчетената дефлация при услугите по настаняване, автомобилите, дрехите и обувките и на същественото забавяне в темповете на нарастване на цените на комплексните услуги за почивка и туристически пътувания. Намаляването на цените на топлоенергията и в по-малка степен на природния газ ограничи на годишна база темпа на

²⁰ Анализът използва данните по хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ).

²¹ Базисната инфлация включва подгрупите от ХИПЦ услуги и нехранителни стоки и не включва подгрупите на храните, енергийните продукти, стоките и услугите с административно определяни цени и тютюневите изделия.

нарастване на административно определяните цени (включително тютюневите изделия) към декември 2020 г. спрямо декември 2019 г.

През 2020 г. депозитите на неправителствения сектор в банковата система нараснаха със сравнително високи темпове (с 9.7% в края на 2020 г., колкото бе растежът им и към декември 2019 г.) в резултат както на формирането на предпазни спестявания от икономическите агенти в условията на несигурна макроикономическа среда, предизвикана от пандемията, така и на отлагане или невъзможност за потребление на някои стоки и услуги от страна на домакинствата и на ограничената инвестиционна активност на фирмите. Годишният растеж на кредита за нефинансови предприятия и домакинства се забави до 4.5% в края на 2020 г. (спрямо 7.4% през декември 2019 г.) при едновременното влияние на фактори от страна на търсенето и от страна на предлагането. Несигурността по отношение на бъдещото развитие на макроикономическата среда и слабата инвестиционна активност в страната през 2020 г. имаха ограничаващ ефект върху търсенето на кредити от страна на частния сектор. Същевременно след въвеждането в страната на мерките срещу разпространението на *COVID-19* банките затегнаха кредитните си стандарти и условия, главно по отношение на фирмените кредити, което се определяше от по-малката им склонност да поемат риск и по-високата им оценка на риска.

3. Състояние на банковата система

В края на 2019 г. банковата система в България се характеризираше с висока капиталова адекватност и ликвидност, подобряващо се качество на активите и исторически най-висока годишна печалба, в резултат от високия икономически растеж през последните години, съпроводен с повишаване на заетостта и доходите. В края на годината капиталовата позиция бе стабилна, капиталовите съотношения – на нива, по-високи от минималните регулаторни и от пруденциалните изисквания, а коефициентът на ликвидно покритие при всички кредитни институции – над регулаторното ниво от 100%. Наблюдаваше се спад в размера на необслужваните кредити и аванси, както и на съотношението им в общите кредити и аванси.

През 2020 г. предприетите безпрецедентни по обхват и строгост мерки за овладяване на разпространението на *COVID-19* както в международен, така и в национален план доведоха до повсеместно намаляване на икономическата активност, спад на заетостта и на разполагаемия доход на домакинствата. Банковата система в България посрещна този икономически шок в добро състояние – със солидна капиталова и ликвидна позиция. За устойчивостта и гъвкавостта на банковия сектор в условията на силно влошена

макроикономическа среда допринесе както провежданата през последните години политика за изграждане на буфери в системата, така и приетите на 12 март 2020 г. от УС на БНБ мерки, насочени към допълнително укрепване на капитала и ликвидността на банките, както следва:

- капитализиране на пълния обем на печалбата в банковата система;
- отмяна на предвидените увеличения на нивото на антицикличния капиталов буфер;
- ограничаване на риска от концентрация в балансите на банките по отношение на техните чуждестранни активи.

Целта на тези мерки беше насочена едновременно към:

- запазване на изградените вече капиталови буфери за осигуряване на капацитета за поемане на загуби при очаквано влошаване на кредитните портфейли;
- поддържане на капитал над минималните регулаторни изисквания и висока ликвидност, осигуряващи възможност на банките да поддържат кредитната си активност.

В резултат на икономическия шок през първата половина на 2020 г. беше прекъсната наблюдаваната през последните години тенденция към подобряване на съотношението на необслужваните кредити в банковата система. Банките реагираха на нарастването на кредитния риск най-вече чрез повишение на разходите за обезценка, което наред с намалението на дохода от основна дейност повлия негативно върху възвращаемостта на активите в сектора. Ефектите от влошаването на икономическата среда върху качеството на кредитния портфейл на банките бяха ограничени от взетото на 3 април 2020 г. решение на УС на БНБ за прилагане на гласуваните в Европейския банков орган (ЕБО) „Насоки относно законодателните и частните мораториуми върху плащания по кредити във връзка с COVID-19“ (EBA/GL/2020/02).

С насоките се създаде общоевропейска рамка за временно отлагане на плащания по задължения на кредитоспособни клиенти на банките, изпитващи временни затруднения в резултат от пандемията. Прилагането на правилата на ЕБО за мораториум върху обслужването на кредитите даде възможност на банките да позволят на засегнатите от кризата кредитополучатели отсрочване на плащанията, без това да води до намаление на задълженията или до автоматично прекласифициране на попадащите в обхвата на мораториума кредити като преструктурирани или необслужвани. Мерките целят едновременно облекчаване на кредитополучателите и съхраняване на капацитета на банките за предоставяне на кредити.

На 9 април 2020 г. УС на БНБ утвърди представен от Асоциацията на банките в България (АББ) проект на „Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции“. Утвърденият ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения представлява така нареченият частен мораториум по смисъла на Насоките на ЕБО.

Сроковете по този мораториум след това бяха удължени еднократно, отново въз основа на гласувани от ЕБО Насоки (ЕВА/GL/2020/08). На 9 юли 2020 г. УС на БНБ утвърди искане на АББ за удължаване на сроковете в мораториума върху плащанията с по 3 месеца, съответно: а) удължаване на срока за подаване на искане от клиенти на банките за отсрочване на задължения и одобряването им от банките – от 30 юни 2020 г. до 30 септември 2020 г., и б) удължаване на крайния срок за отсрочване на задължения на клиентите на банките – от 31 декември 2020 г. до 31 март 2021 г.

На 21 септември 2020 г. след анализ на ефектите от мораториумите и на възможностите за нормализиране на икономическата активност и финансовото посредничество ЕБО взе решение за преустановяване на мораториумите върху плащанията след 30 септември 2020 г., като с това автоматично отпадна правното основание за БНБ да утвърждава нови проекти за мораториуми за плащания по банкови кредити.

На базата на проведени дискусии в последните месеци на 2020 г. ЕБО взе решение да реактивира Насоки ЕВА/GL/2020/02 относно законодателните и частните мораториуми върху плащанията по кредити с нов краен срок на прилагане на мораториума – 31 март 2021 г. Въз основа на гласуваните в ЕБО Насоки ЕВА/GL/2020/15 за изменение на Насоки ЕВА/GL/2020/02 и съобразно определените в тях условия на 2 декември 2020 г. УС на БНБ взе решение, че ще ги спазва, а на 10 декември 2020 г. утвърди предложеното от АББ удължаване на срока на действие до 31 март 2021 г. на приетия ред за отсрочване и уреждане на изискуемите задължения.

Към 31 декември 2020 г. по „Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции“ са подадени 108 211 искания с брутна балансова стойност на задълженията от 8760 млн. лв., като одобрените са 89 478 броя с общ брутен размер 8074 млн. лв. От тях 94 705 броя заявления са на домакинства, а 13 506 – на предприятия. Съответно 77 124 броя искания на домакинства, представляващи 81.4% от общо подадените в този сегмент, са одобрени, а при предприятията одобрените заявления са 12 354 броя, или 91.5% от подадените. Брутната балансова стойност на одобрените заявления на домакинства възлиза на 1709 млн. лв. (от подадени заявления за 1940 млн. лв.), а на предприятията – 6365 млн. лв. (от подадени заявления за 6819 млн. лв.). Съотноше-

нието на одобрените обеми спрямо общата кредитна експозиция възлиза на 6.6% при домакинствата и на 16.7% при предприятията.

Посочените по-горе мерки осигуриха възможност за повишаване на устойчивостта на банковия сектор към кредитен риск и за улесняване на предоставянето на кредити за икономиката. С въвеждането на мерките, отнасящи се до частния мораториум, беше смекчен ефектът от неблагоприятното развитие на икономическата активност и от последващо влошаване на качеството на активите, увеличаване на обезценките и потенциален натиск върху рентабилността и капиталовите позиции на кредитните институции през 2020 г. Мерките доведоха до затвърждаване на капиталовите позиции на кредитните институции на нива, значително по-високи от изискуемите, както и до запазване на ликвидните им позиции.²²

Таблица 1. Основни показатели на банковата система

Основни показатели	декември 2019 г.	декември 2020 г.	Годишно изменение (%)
Активи, млн. лв.	114 201	124 005	8.6
Активи, съотнесени към БВП, %	95.3	104.6	-
Капитал, млн. лв.	14 397	15 352	6.6
Печалба, млн. лв.	1 675	815	-51.4
Съотношение на общата капиталова адекватност, %	20.4	22.7	-
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред, %	19.3	21.7	-
Капиталов излишък/недостиг спрямо капиталовите изисквания, включително комбинираното изискване за буфер*, млн. лв.	3264	4619	-
Капиталов излишък/недостиг като съотношение към рисковото претеглените активи, %	4.9	7.2	-
Отношение на ликвидно покритие, %	269.9	279.0	-
Възвръщаемост на активите, %	1.5	0.7	-
Възвръщаемост на капитала, %	11.5	5.3	-
Съотношение на брутния размер на необслужваните кредити**, %	7.8	7.5	-

* „Комбинираното изискване на буфер“ е понятие по смисъла на § 1, т. 3 от Допълнителните разпоредби на Наредба № 8 на БНБ от 24 април 2014 г. за капиталовите буфери на банките.

** Дефиниция за кредити и аванси, приложима от юни 2020 г. (не включва паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане).

Източник: БНБ.

²² Принос за това имат и регулаторните облекчения, въведени с CRR – *Capital Requirements Regulation* – ‘quick fix’.

През годината капиталовите позиции останаха стабилни, като в края на декември 2020 г. съотношението на общата капиталова адекватност достигна 22.7% спрямо 20.4% в края на 2019 г. Капиталът в баланса на банковата система в края на декември 2020 г. бе 15.4 млрд. лв., с 6.6% (близо 1 млрд. лв.) повече спрямо края на 2019 г. Наред с това кредитните институции запазиха ликвидните си позиции, като средното за банковата система отношение на ликвидно покритие остана стабилно, близо до нивата през 2019 г. от 269.9% (279.0% в края на 2020 г.).

Печалбата на банковата система към 31 декември 2020 г. възлезе на 815 млн. лв., с 860 млн. лв. (51.4%) по-малко от отчетената в края на декември 2019 г. Разходите за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата и са един от основните фактори за понижението на печалбата, възлязоха на 876 млн. лв. в края на декември 2020 г., с 445 млн. лв. (103.4%) повече от отчетените година по-рано. В резултат от нарастването на кредитния портфейл през 2020 г. и същевременното намаление на необслужваните кредити брутният размер на необслужваните кредити и аванси²³ намаля от 7.8% в края на 2019 г. до 7.5% в края на 2020 г.

Вследствие на стабилната капиталова и ликвидна позиция на кредитните институции и на икономическата активност в България през 2020 г. не е възниквала необходимост за прилагане на инструменти за реструктуриране на кредитни институции и съответно за разходване на средства от ФПБ.

²³ Дефиниция за кредити и аванси, приложена от юни 2020 г. (не включва паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане).

II. Обхват и разпределение на правомощията, касаещи дейността на ФПБ

През 2020 г. ФПБ функционира при две различни правни рамки на вземане и прилагане на решения за неговото управление. Присъединяването на България към ЕМП като следствие от решението²⁴ на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество с БНБ има пряко отражение върху обхвата и разпределението на отговорностите, свързани с дейността и управлението на ФПБ.

1. До влизането в сила на решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество (август 2015 – юли 2020 г.)

Считано от неговото създаване, с приемането през 2015 г. на ЗВПКИИП, Фондът се управлява от УС на ФГВБ, който приема решения за текущото му управление. Като орган за преструктуриране на кредитни институции БНБ разполага с правомощия, отнасящи се до определянето на вноските във ФПБ и използването на средствата от него за целите на преструктурирането.

1.1. Източници на финансиране

Със създаването на Фонда в ЗВПКИИП се определя и целевото равнище на средствата на ФПБ, възлизащо на 2% от размера на гарантираните депозити, което следва да бъде достигнато до 2023 г. Законът определя видовете източници на средства във Фонда, процеса по определяне на вноските във ФПБ на кредитните институции и клоновете на кредитни институции от трети държави, а също правомощията на съответните органи. Източниците на средства във ФПБ включват годишни и извънредни вноски от банките и клоновете на кредитни институции от трети държави; доходи от инвестиране на средствата на Фонда; получени суми от възстановяване на средства, използвани за целите на преструктурирането по реда, предвиден при прилагане на съответните инструменти за преструктуриране и свързаните с тях доходи и компенсации; както и други източници. Когато наличните средства, събрани от годишни и извънредни вноски, не са достатъчни за покриване на разходите, свързани с финансиране на преструктурирането, ФПБ може да бъде попълван със заемане на средства или други форми на подкрепа от банки, финансови институции или трети лица, в случай че такива възможности са непосредствено достъпни.

²⁴ Виж бел. 5.

1.2. Определяне на годишни и извънредни вноски

Съобразно целевото равнище на средствата във Фонда и фазата на икономическия цикъл УС на БНБ определя общата сума на годишните вноски на кредитните институции и на клоновете на кредитни институции от трети държави, а впоследствие и индивидуалните им годишни вноски в рамките на определената обща сума. БНБ предоставя на ФГВБ информация относно общата сума на годишните вноски и индивидуално определените вноски, уведомява банките и съответните клоновете за определения размер на индивидуалната им годишна вноска във ФПБ и осъществява контрол по изпълнението на задължението им за нейното своевременно внасяне. УС на БНБ има и правомощието да определя извънредни вноски на банките и клоновете на кредитни институции от трети държави в случаите, в които размерът на средствата, натрупани във ФПБ, не е достатъчен, за да покрие разходите, свързани с финансиране на реструктурирането.

1.3. Използване на средствата на ФПБ

ФПБ е изграден като фонд със специално предназначение, чиито средства могат да бъдат разходвани единствено за постигане на целите на реструктурирането на кредитни институции. Решенията за използване на средствата от ФПБ за целите на прилагането на инструментите за реструктуриране по отношение на субектите, за които БНБ е орган за реструктуриране на индивидуална основа и съответно на ниво група, се вземат от УС на БНБ, като изпълнението на взетите решения се възлага на УС на ФГВБ.

Съгласно ЗВПКИИП със средствата от ФПБ могат да се финансират едно или повече от следните действия:

- гарантиране на активите или задълженията или отпускане на заеми на институция в режим на реструктуриране, на нейните дъщерни предприятия, на мостова банка, мостов инвестиционен посредник или на дружество за управление на активи;
- закупуване на активи на институцията в режим на реструктуриране;
- придобиване на обикновени акции, издадени от мостова банка, мостов инвестиционен посредник, мостов финансов холдинг или от дружество за управление на активи;
- изплащане на обезщетения на акционери, съдружници или кредитори съгласно чл. 107;
- вноски в институцията в режим на реструктуриране, когато се прилага инструментът за споделяне на загуби, и органът за пре-

структуриране е решил да изключи определени кредитори от обхвата на споделянето на загубите в съответствие с чл. 67;

- отпускане на заем на други механизми за финансиране на доброволна основа.

1.4. Инвестиране на средствата на ФПБ

Средствата на ФПБ се инвестират при спазване на принципите на сигурност, ликвидност и диверсификация във финансови инструменти, регламентирани в ЗВПКИИП. Инвестиционните решения се вземат от УС на ФГВБ в съответствие с приетата от него рамка за управление на средствата на ФГВБ, включваща инвестиционна политика на ФПБ и съответните правила.

2. От влизането в сила на решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество през юли 2020 г.

С Решение (ЕС) 2020/1015 от 24 юни 2020 г. на ЕЦБ (ЕЦБ/2020/30) е установено тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ с начална дата 1 октомври 2020 г., в резултат на което Република България се присъединява към Единния надзорен механизъм (ЕНМ) и придобива качеството на участваща държава членка по смисъла на чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 1024/2013²⁵. Присъединяването към ЕНМ има за последица автоматично присъединяване към ЕМП. В рамките на ЕМП действат еднообразни правила за преструктуриране на кредитни институции, които се прилагат от ЕСП в сътрудничество с националните органи за преструктуриране. Централизираният механизъм за преструктуриране обхваща всички банки, извършващи дейност на територията на участващите държави членки, като разпределението на функциите и задачите между ЕСП и националните органи за преструктуриране е симетрично на предвиденото в Регламент (ЕС) № 1024/2013 разпределение на правомощията между ЕЦБ и националните надзорни органи. Финансирането на преструктурирането в ЕМП също се изгражда централизирано – със създаването на Единен фонд за преструктуриране (ЕФП), в който институциите от участващите държави членки правят предварителни вноски, а при необходимост – извънредни последващи вноски.

Считано от 27 юли 2020 г., от която дата започва да се прилага решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество, влизат в сила измененията и допълненията на ЗВПКИИП²⁶, приети в хода на подготовката за

²⁵ Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции.

²⁶ Публикувани в ДВ, бр. 37 от 2019 г.

присъединяване към ЕМП и осигуряващи нормативна основа за упражняване на новата функция на БНБ като орган за реструктуриране и като национален орган за реструктуриране по смисъла на Регламент (ЕС) № 806/2014²⁷. Промените, касаещи ФПБ, имат за цел да осигурят прехода от националния механизъм към общия единен механизъм за финансиране на реструктурирането. Въз основа на влезлите в сила изменения правомощието по администриране и управление на ФПБ се осъществява от БНБ, а средствата на Фонда се разпределят в два отделни подфонда – по чл. 134, ал. 1, т. 1 и по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, имащи различно предназначение и обхват:

- подфонд с цел финансиране на прилагането на инструментите и правомощията за реструктуриране по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави (подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави);
- подфонд за набиране на вноските по чл. 69–71 от Регламент (ЕС) № 806/2014 и прехвърлянето им към ЕФП (подфонд за вноски в ЕФП).

В резултат на промените в правната рамка БНБ изпълнява задачите, свързани с текущото управление на Фонда, които включват събиране на годишни и извънредни вноски от клоновете на кредитни институции от трети държави; сключване на договори за заемане на средства и други форми на подкрепа и предоставяне на заеми при условията и по реда на чл. 141 и чл. 142 от ЗВПКИИП; инвестиране на средствата на ФПБ; назначаване на регистриран одитор за извършване на независим финансов одит на годишния финансов отчет на ФПБ; изпълнение на задълженията, произтичащи от ЗВПКИИП, свързани с прилагане на инструментите за реструктуриране, изискващи учредяването на дружества, чиито капитал се финансира посредством средства от ФПБ; приемане и обнародване на годишния финансов отчет на ФПБ.

Участието в единния механизъм за финансиране на реструктурирането в рамките на ЕМП води до съществени промени в съдържанието и обхвата на мандата на БНБ по отношение на определянето на вноските във ФПБ и разходването на средствата от Фонда за целите на реструктурирането. Докато по отношение на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави БНБ запазва изцяло правомощията си, специалното предназначение на подфонда за вноски в ЕФП предполага по-ограничени функции и правомощия на БНБ.

²⁷ Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 г. за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ, L 225/1 от 30 юли 2014 г.).

При новия модел на управление Фондът запазва своята обособеност, включително за целите на управлението и отчетността. БНБ изготвя отделен годишен финансов отчет на ФПБ, който подлежи на независим финансов одит и обнародване в „Държавен вестник“.

2.1. Източници на финансиране

По отношение на източниците за финансиране на ФПБ в контекста на присъединяването към ЕМП и създаването на два целеви подфонда настъпват промени във връзка с целевото равнище на средствата във Фонда и определянето на вноските във ФПБ по отделните подфондове, както и с възможността за попълване на Фонда чрез заемане на средства или други форми на подкрепа от банки, финансови институции или други лица, и правомощията на съответните органи. Целевото равнище на средствата във ФПБ в размер на 2% от стойността на гарантираните депозити в България, приложимо до 1 октомври 2020 г., отпада като следствие от присъединяването към ЕМП, съответно ЕФП. Целевото равнище на ЕФП, което следва да бъде достигнато до 2023 г., е 1% от размера на гарантираните депозити на институциите в обхвата на ЕМП.

2.2. Определяне на годишни и извънредни вноски

В съответствие с разпределението на правомощията по реструктуриране между ЕСП и БНБ функцията по определяне и събиране на вноските на клонове на кредитни институции от трети държави остава в изключителната компетентност на БНБ, а набраните средства постъпват в съответния подфонд. Съгласно ЗВПКИИП условията за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски във ФПБ на клоновете на кредитни институции от трети държави се уреждат с наредба на БНБ. На 25 февруари 2021 г. УС на БНБ прие Наредба № 41 за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки.

По отношение на подфонда за вноски в ЕФП функцията по определяне на размера на индивидуалните годишни вноски и на извънредните вноски в ЕФП се осъществява от ЕСП и обхваща както кредитните институции, които попадат в прекия обхват на правомощията на ЕСП, така и тези, за които БНБ е орган за реструктуриране. Освен това всички решения относно бюджета на ЕФП и използването на средствата в единния фонд за финансиране на конкретни действия и инструменти по реструктуриране също се вземат от ЕСП, в това число и когато решенията се отнасят за реструктуриране на по-малко значима институция, която не попада в обхвата на преките правомощия на ЕСП.

Предварителните годишни вноски на кредитните институции се определят от ЕСП ежегодно след консултация с ЕЦБ или с националните компетентни органи, и в тясно сътрудничество с националните органи за преструктуриране. Тази процедура се прилага и при определяне на последващите извънредни вноски. Принципите и правилата за определяне на индивидуалните годишни вноски на кредитните институции в ЕФП се съдържат в Регламент (ЕС) № 806/2014, Делегиран регламент (ЕС) 2015/63²⁸ и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81²⁹.

Задължение на националните органи за преструктуриране е да уведомяват кредитните институции за индивидуалния размер на годишните предварителни вноски в ЕФП, както и да набират и прехвърлят събраните суми в ЕФП в съответствие със Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за преструктуриране³⁰ (Споразумението за ЕФП). В процеса по определяне на размера на вноските в ЕФП Българската народна банка като национален орган за преструктуриране действа като основна точка за контакт с кредитните институции, установени в Република България, за целите на събирането на информацията, необходима за определяне на вноските и нейното предоставяне на ЕСП. Освен това БНБ уведомява кредитните институции за определения индивидуален размер на вноските им в ЕФП, набира вноските в подфонда за вноски в ЕФП и прехвърля събраните суми в ЕФП.

2.3. Използване на средствата на ФПБ

Симетрично на правомощието по попълване на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави БНБ взема решенията за използване на средствата от подфонда за целите на ефективното прилагане на инструментите за преструктуриране на клонове на кредитни институции от трети държави (чл. 137 от ЗВПКИИП).

Докаато режимът по чл. 137 от ЗВПКИИП остава пряко приложим по отношение на средствата от подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави, по отношение на средствата от подфонда за вноски в ЕФП при новата правна рамка не е предвидена възможност за прякото им разходване за финансиране на преструктурирането по решение на

²⁸ Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 на Комисията от 21 октомври 2014 г. за допълване на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на преструктурирането.

²⁹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81 на Съвета от 19 декември 2014 г. за определяне на еднообразни условия за прилагане на Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в Единния фонд за преструктуриране.

³⁰ Ратифицирано със закон, приет от 44-ото Народно събрание на 8 ноември 2018 г., ДВ, бр. 96 от 2018 г., в сила от 24 ноември 2018 г.

БНБ, като орган за реструктуриране на кредитни институции и управляващ ФПБ.

Средствата, които се набират в подфонда за вноски към ЕФП, се прехвърлят от БНБ към ЕФП. Използването на средствата от ЕФП за целите на реструктурирането на кредитни институции, в това число и за кредитните институции, които попадат в обхвата на преките правомощия на БНБ, се извършва по решение на ЕСП. В рамките на схемата за реструктуриране ЕСП може да използва средствата от ЕФП само до степенята, необходима за гарантиране на ефективното прилагане на инструментите за реструктуриране и единствено за целите, определени в посочената разпоредба от Регламент (ЕС) № 806/2014. Допустимите цели, за които могат да бъдат използвани средства от ЕФП, са сходни с уредените на национално ниво:

- гарантиране на активите или задълженията на институцията в режим на реструктуриране, нейните дъщерни предприятия, мостова институция или дружество за управление на активи;
- отпускане на заеми на институцията в режим на реструктуриране, нейните дъщерни предприятия, мостова институция или дружество за управление на активи;
- закупуване на активи на институцията в режим на реструктуриране;
- вноски в мостова институция и дружество за управление на активи;
- обезщетяване на акционерите или кредиторите, ако са понесли големи загуби, отколкото биха понесли при ликвидация чрез обичайното производство по несъстоятелност;
- вноска в институцията в режим на реструктуриране вместо обезщетяване или преобразуване на задълженията към определени кредитори, когато се прилага инструментът за споделяне на загуби и се вземе решение за изключването на определени кредитори от обхвата на споделянето на загуби;
- комбинация от мерките, посочени в предходните точки.

Средствата в ЕФП се използват съобразно Споразумението за ЕФП и съгласно принципите, предвидени в него. До достигане на целевото равнище на ЕФП от 1%, но не по-късно от осем години след създаването на ЕФП и началната дата на прилагане на Споразумението за ЕФП (преходен период), използването на ЕФП е основано на обособени национални подразделения, съответстващи на приноса на всяка участваща държава членка, при постепенно обединяване на средствата, набрани на национално равнище, в съответствие с предвиденото в Споразумението за ЕФП. След изтича-

не на преходния период всички национални подразделения ще престанат да съществуват.

В случай на необходимост да бъдат ползвани средства от ЕФП при реструктуриране техният наличен за конкретния случай размер през преходния период се определя при съблюдаване на правила, предвидени в Споразумението за ЕФП, които на практика осигуряват преимуществено използването на средства от подразделенията на държави, на чиято територия оперира съответната проблемна или с вероятност да стане проблемна институция или група. При недостиг на средства в ЕФП съобразно Споразумението се активират възможностите за дофинансиране, включително чрез извънредни вноски от кредитните институции, лицензирани в съответните участващи държави, активиране на кредитни линии на съответните участващи държави, заемане на средства между подразделенията и други форми на подпомагане съгласно действащата рамка на ЕМП.

2.4. Инвестиране на средствата на ФПБ

Средствата на ФПБ се държат по сметки в БНБ и се инвестират съгласно Закона за БНБ. Инвестиционните решения се вземат от УС на БНБ, като средствата на отделните подфондове се инвестират, без да се допуска тяхното смесване.

На основата на законовите изисквания и с оглед организиране и структуриране на вътрешните процеси в рамките на БНБ при осъществяване на функцията по инвестиране на средствата на ФПБ Управителният съвет на БНБ прие Вътрешни правила за управление на средствата на Фонда за реструктуриране на банки (Вътрешни правила). Вътрешните правила уреждат общите положения и принципи, приложими във връзка с управлението на средствата на ФПБ, реда за вземане на решения относно управлението на средствата на Фонда, както и взаимодействието и задачите на структурните звена в БНБ, изпълняващи дейности във връзка с управлението на средствата на ФПБ. Средствата на ФПБ се управляват при последователното спазване на принципите за сигурност, ликвидност и доходност.

Вътрешните правила дефинират допустимите финансови инструменти за целите на управлението на средствата на ФПБ, като при определянето им е отчетено текущото състояние и очакванията за развитието на икономиката и финансовите пазари, а също възможните подходи за управлението на средствата в двата подфонда, които БНБ: а) в качеството си на управляваща ФПБ може да предприеме съгласно ЗВПКИИП, от една страна, и б) в качеството си на предоставяща инвестиционни услуги на клиенти може да предложи съгласно ограниченията на Закона за БНБ, от друга. Предвид посоченото финансовите инструменти, определени понастоящем

като допустими за инвестиране на средствата на Фонда, са текуща сметка при БНБ и структурирана индексна сметка при БНБ, които се откриват и обслужват съгласно „Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти“. Изборът на финансов инструмент се извършва от УС на БНБ на тримесечна база по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“, придружено от анализ на очакваните доходност и риск.

По отношение на финансовия инструмент „структурирана индексна сметка“ УС на БНБ по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“, взема решение относно допустимите класове активи и инвестиционните ограничения по видове риск, което решение се преразглежда най-малко веднъж годишно.

III. Основни показатели за резултата от дейността през 2020 г.

1. Вноски през 2020 г.

През март 2020 г. УС на БНБ определи общата сума за 2020 г. на годишните вноски на банките във ФПБ в размер на 157 876 хил. лв. През април 2020 г. сумата беше разпределена под формата на индивидуални вноски на банките съобразно рисковия им профил. Всички банки изплатиха дължимите от тях вноски във ФПБ в установения в ЗВПКИИП срок, като в резултат на това в края на май 2020 г. средствата във ФПБ достигнаха общо 701 930 хил. лв.

2. Прехвърляне на средствата на ФПБ от ФГВБ към БНБ

Считано от датата, от която се прилага решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество, за обезпечаване на техническото прехвърляне на средствата на Фонда от ФГВБ на БНБ с решение на УС на БНБ са открити целеви сметки при БНБ, по една за всеки от двата подфонда. На 27 юли 2020 г. в изпълнение на изискванията на § 56, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП на БНБ са прехвърлени средствата, налични във ФПБ, в размер на 701 166 хил. лв. и са предоставени документите, предвидени в разпоредбата на закона, включително междинен финансов отчет към датата на прехвърлянето.

Въз основа на предоставената от ФГВБ информация по решение на УС на БНБ на 17 август 2020 г. средствата на ФПБ³¹ са разпределени по сметките на двата подфонда, както следва:

- сумата 616.5 хил. лв. по сметка на подфонда за клонове на кредитни институции от трети държави;
- сумата 700 263.3 хил. лв. по сметка на подфонда за вноските в ЕФП.

3. Прехвърляне на първоначалната вноска на Република България от подфонда за вноски в ЕФП към ЕФП

Съгласно чл. 8 от Споразумението за ЕФП, в случай че договаряща страна, чиято парична единица не е еврото, стане страна по ЕНМ и ЕМП, тя прехвърля в ЕФП сума от набраните на нейна територия вноски, равна на

³¹ От датата на прехвърляне на управлението на средствата на ФПБ към БНБ (27 юли 2020 г.) до 17 август 2020 г. са начислени и удържани лихви в размер на 286.3 хил. лв. съгласно „Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти“.

сумата, която би била прехвърлена от съответната договаряща страна, ако тя участваше в ЕНМ и ЕМП от датата на прилагане на Споразумението за ЕФП³². За Република България това са вноските, дължими за периода от годината, в която Споразумението за ЕФП започва да се прилага за участващите държави (2016 г.), до годината, в която е установено тясното сътрудничество с ЕЦБ (2020 г.), включително. Точният размер на вноските, които подлежат на прехвърляне в ЕФП, се определя от ЕСП по споразумение с договарящата страна.

Сумата за прехвърляне от националния ФПБ към ЕФП (първоначалната вношка на Република България в ЕФП) е определена от ЕСП³³ при използване на отчетна информация за всяка референтна година в периода 2016–2020 г., предоставена на ЕСП от БНБ след събирането ѝ от кредитните институции в рамките на целева отчетна процедура. Данните относно гарантираните депозити за съответния период са предоставени на ЕСП от БНБ с източник ФГВБ, като през 2020 г. ФГВБ директно предостави данните относно гарантираните депозити за референтната 2019 г.

В рамките на подготвителния етап за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ с решение на Министерския съвет от 17 юни 2020 г. министърът на финансите беше упълномощен да потвърди определената от ЕСП сума на вноските за периода от 2016 г. до датата на влизане в сила на решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество, която следва да бъде прехвърлена към ЕФП, след консултация с БНБ в качеството ѝ на орган за преструктуриране.

На 5 август 2020 г. ЕСП отправи покана до българската държава чрез нейния упълномощен представител – министъра на финансите, за потвърждаване на определената от ЕСП сума в размер на 81 018 259.53 евро, която да бъде прехвърлена към ЕФП. В рамките на проведената по този повод консултация, в изпълнение на решението на Министерския съвет от 17 юни 2020 г. БНБ изрази положително становище относно определената от ЕСП сума, която да бъде прехвърлена към ЕФП.

На 29 септември 2020 г. с писмо на министъра на финансите БНБ официално беше информирана за полученото уведомление от ЕСП относно определената сума на първоначалната вношка на Република България в ЕФП в размер на 81 018 259.53 евро, подлежаща на прехвърляне от ФПБ към ЕФП. В своето уведомление за плащане ЕСП определя 7 октомври 2020 г. за крайна

³² Предварителни вноски по смисъла на чл. 3, параграф 2 от Споразумението за ЕФП.

³³ При изчисленията от страна на ЕСП е приложена методика, произтичаща от Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 и изискванията на Директива 2014/59/ЕС, при съответно приложение на единните правила и процедури в рамките на ЕМП, основани на Регламент (ЕС) № 806/2014, както и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81.

дата за прехвърляне на средствата предвид установеното тясно сътрудничество с ЕЦБ, считано от 1 октомври 2020 г.

На 5 октомври 2020 г. БНБ нареди прехвърлянето на сумата на първоначалната вноски към ЕФП, като задължи сметката на съответния целеви подфонд със сумата 158 457 942.54 лв.³⁴ в съответствие с § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП. След извършване на превода към ЕФП в целевия подфонд за вноски в ЕФП остават средства в размер на над 540 млн. лв. Основните причини за формирането на този остатък могат да се обобщят, както следва:

- двойно по-ниското целево равнище на средствата, които следва да бъдат достигнати в ЕФП – 1% от размера на гарантираните депозити в рамките на ЕМП, спрямо целевото ниво на ФПБ от 2% от размера на гарантираните депозити;
- прилаганият подход на ЕСП относно определяне на годишни вноски на малки институции³⁵ под формата на еднократна сума, което води до определяне на еднократна сума на по-голям брой кредитни институции, лицензирани в Република България, спрямо определените от БНБ;
- прилаганият подход на ЕСП по отношение на изчисляването на корекциите за риск³⁶ на кредитните институции, лицензирани в Република България, също и в контекста на позиционирането им спрямо институциите, за които ЕСП изчислява корекции за риск в рамките на ЕМП;
- прилагане от ЕСП на специфични корекции през първоначалния срок на натрупване на средствата в ЕФП³⁷.

4. Инвестиране на средствата на ФПБ

От началото на 2020 г. до датата на прехвърляне на средствата на ФПБ от ФГВБ на БНБ средствата на Фонда са държани по текуща сметка с титуляр ФГВБ при БНБ съгласно „Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти“ при съответно олихвяване с приложимия стандартен годишен

³⁴ При прилагане на фиксирания курс на лева спрямо еврото.

³⁵ Съгласно чл. 10 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/63.

³⁶ По смисъла на чл. 9 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/63.

³⁷ Чл. 8 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81 на Съвета от 19 декември 2014 г. за определяне на еднообразни условия за прилагане на Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в Единния фонд за реструктуриране.

лихвен процент за текущи сметки (-0.70%). За периода 1 януари – 26 юли 2020 г. разходите за лихви са в размер на 2430 хил. лв.

От датата на прехвърляне – 27 юли 2020 г., до 31 декември 2020 г. инвестиционната стратегия се запазва без промяна, като средствата на ФПБ са по текущи сметки при БНБ. Разходите за лихви за този период са в размер на 1554 хил. лв.

5. Използване на средства на ФПБ

С оглед на икономическата активност в България през 2020 г. и стабилната капиталова и ликвидна позиция на кредитните институции, лицензирани в Република България (виж раздел I), през 2020 г. БНБ не е упражнявала правомощия по реструктуриране, съответно разходване на средства от ФПБ във връзка с предприемане на действия за реструктуриране спрямо кредитна институция, лицензирана в Република България, или клон на кредитна институция от трета държава. Вследствие на това не са събирани извънредни вноски от съответните задължени субекти.

За периода 1 октомври – 31 декември 2020 г. в БНБ не е постъпвало искане от страна на ЕСП за набиране на извънредни вноски в ЕФП от кредитните институции, лицензирани в Република България, нито за заемане на средства.

6. Размер на средствата по подфондовете на ФПБ към 31 декември

Средствата към 31 декември 2020 г. в подфонда за клонове на кредитни институции от трети държави възлизат на 615 хил. лв., а тези в подфонда за вноски в ЕФП са в размер на 540 539 хил. лв.

IV. Организация в БНБ на оперативното изпълнение на дейностите, свързани с ФПБ, и участие в структури на ЕСП

1. Звена, подпомагащи УС на БНБ във връзка с функцията по управление на ФПБ

Съгласно чл. 2, ал. 2 от ЗВПКИИП Управителният съвет на БНБ е определил самостоятелно структурно звено, което го подпомага при упражняване на функцията по реструктуриране, а именно – дирекция „Реструктуриране на кредитни институции“ (ПКИ). Във връзка с промяната в правомощията на БНБ, произтичащи от присъединяването към ЕМП, Управителният съвет на БНБ прие „Концепция за организиране на дейността на Българската народна банка в Единния механизъм за реструктуриране“ (Концепция), предвиждаща структурни, функционални и организационни промени, целящи обезпечаване на изпълнението на новите функции и адаптиране на съществуващите функции на дирекция „Реструктуриране на кредитни институции“. В съответствие с Концепцията УС на БНБ прие промени в структурата и увеличи общата численост на дирекция ПКИ от 1 януари 2021 г. В частта относно изпълнението на правомощията на БНБ по отношение на ФПБ структурните и функционалните промени се изразяват в създаването на отдел „Администриране на Фонда за реструктуриране на банки“. Задачите на този новосформиран отдел включват осъществяване и координиране на всички дейности, които имат отношение към администрирането и управлението на ФПБ, включително и ползването на специализирани услуги от други звена в рамките на БНБ, отнасящи се главно до отчетността и инвестирането на средствата на ФПБ. Наред с това отделът отговаря за изпълнение на ангажиментите, свързани с координацията с ЕСП по отношение на дейностите, отнасящи се до ЕФП, както и оказване на техническо съдействие в рамките на процеса по определяне и набиране на годишните и извънредни вноски от банките, контрол по изпълнението на задълженията за тяхното внасяне в БНБ и прехвърлянето им в ЕФП.

Административните разходи, произтичащи от функциите по реструктуриране, включително тези, свързани с управлението на ФПБ, се финансират от таксите, събирани от установените в Република България кредитни институции и клонове на кредитни институции от трети държави. Условиата и редът за определяне и заплащане на тези такси са уредени

в Наредба № 40 на БНБ от 1 декември 2020 г. за определяне на размера на таксите за покриване на административните разходи на Българската народна банка, произтичащи от функциите по надзор и реструктуриране³⁸.

2. Участие в Единния съвет за реструктуриране

В рамките на Единния механизъм за реструктуриране БНБ участва в структури на ЕСП, имащи отношение към управлението на ЕФП. Българската народна банка е представена от подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“ в Пленарна сесия и разширена Изпълнителна сесия на ЕСП, с еднакви права и задължения като всички останали членове, включително право на глас.

По отношение на подструктурите в ЕСП, имащи отношение към ЕФП, БНБ участва в Комитета за Единния фонд за реструктуриране в двата му формата – „Вноски“ и „Инвестиции“. Посочените Комитети нямат мандат за вземане на решения, а са създадени с организационна цел като платформа за обмен на информация и техническо подпомагане на управленските органи на ЕСП във връзка с вземането на решения, отнасящи се до определянето на вноските в ЕФП и инвестиционната политика.

³⁸ Публикувана в „Държавен вестник“, бр. 105 от 11 декември 2020 г.

V. Събития, настъпили след датата на съставяне на годишния финансов отчет

Считано от 12 февруари 2021 г., са в сила промени в ЗВПКИИП, с които в националното законодателство се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2019/879 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за изменение на Директива 2014/59/ЕС по отношение на капацитета за поемане на загуби и рекапитализация на кредитните институции и инвестиционните посредници и на Директива 98/26/ЕО. Промените са насочени главно към създаване на гаранции, че банките разполагат с достатъчен капацитет за покриване на загуби и рекапитализация, така че по време на реструктурирането и непосредствено след него да могат да продължат да изпълняват критичните си функции, без да бъдат излагани на риск публичните финанси и финансовата стабилност.

На 25 февруари 2021 г. УС на БНБ прие Наредба № 41 за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки. Наредбата е издадена на основание чл. 139, ал. 6 във връзка с ал. 3 от ЗВПКИИП. С нея се уреждат редът и условията за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски в съответния подфонд на ФПБ, дължими от клоновете на кредитни институции от трети държави, които са лицензирани в Република България за осъществяване на дейност чрез клон.

VI. Вероятно бъдещо развитие

Съгласно изречение второ на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП след прехвърляне на средствата към ЕФП останалите набрани в подфонда за вноски в ЕФП средства, в случай че има такива, се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в ЕФП по решение на БНБ до тяхното изчерпване.

Предварителната информация от ЕСП за прогнозната обща сума за 2021 г. на вноските на кредитните институции в ЕФП дава основание да се очаква, че средствата, останали в подфонда за вноски в ЕФП, ще бъдат достатъчни за покриването ѝ.

VII. Финансов отчет към 31 декември 2020 г.

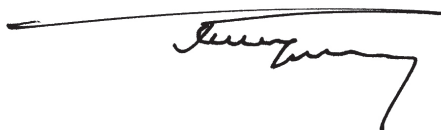
Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка	41
Доклад на независимия одитор до Управителния съвет на Българската народна банка	42
Отчет за резултата от дейността за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.	46
Отчет за финансовото състояние за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.	47
Отчет за паричните потоци за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.	48
Отчет за промените в нетните активи за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.	49
Приложения към годишния финансов отчет	50

Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка

Управителният съвет носи отговорност за изготвянето и приемането на финансов отчет, представящ финансовото състояние на Фонда за реструктуриране на банки и резултата от дейността му за периода.

Финансовият отчет на Фонда за реструктуриране на банки, приет от Управителния съвет на БНБ, е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане, приети от Европейската комисия.

Управителният съвет на БНБ носи отговорност за воденето на точни регистри, които достоверно и по всяко време да отразяват финансовото състояние на Фонда. Той носи обща отговорност за средствата на Фонда.

Димитър Радев
Управител
на Българската народна банка

Ърнст и Янг Одит ООД
Полиграфия офис център
бул. Цариградско шосе 47А, етаж 4
София 1124

Централа: +359 2 81 77 100
Факс: +359 2 81 77 111
ey.com

Доклад на независимия одитор До Управителния съвет На Българска народна банка

Доклад относно одита на финансовия отчет

Мнение

Ние извършихме одит на приложения финансов отчет на „Фонд за реструктуриране на банки“ („Фонда“), включващ отчет за финансовото състояние към 31 декември 2020 година, отчет за резултата от дейността, отчет за промените в нетните активи и отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителни приложения към финансовия отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По наше мнение, приложеният финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Фонда към 31 декември 2020 година и за неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Фонда в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Други въпроси

Финансовият отчет на Фонда за годината, завършваща на 31 декември 2019 година е одитиран от друг одитор, който е изразил немодифицирано мнение върху този финансов отчет на 23 март 2020.

Член на Ърнст и Янг Глобал

Ърнст и Янг Одит ООД
седалище и адрес на управление в гр. София
Полиграфия офис център
бул. Цариградско шосе 47А, етаж 4
ЕИК: 130972874, ДДС No: BG130972874
BGN IBAN: BG48 UNCR 7000 1520 6686 91
SWIFT/BIC: UNCRBG5F в Уникредит Булбанк АД

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и представянето на този финансов отчет, който дава вярна и честна представа, в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Фонда или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да

окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Фонда.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Фонда да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Ние комуникираме с ръководството, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него“, по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет.
- б) Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:

Николай Гърнев

Управител и

Регистриран одитор, отговорен за одита

Милка Начева-Иванова

Управител и

Регистриран одитор, отговорен за одита

1 април 2021 година

гр. София, България

Отчет за резултата от дейността за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2020 г.	31 декември 2019 г.
Годишни вноски	7	157 876	137 258
Трансфер по сметка на Единния фонд за реструктуриране	9	(158 458)	-
Разходи за лихви по депозити и разплащателни сметки	8	(3 984)	(1 373)
Резултат за годината		(4 566)	135 885

Приложенията, представени на страници 50 до 62, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за финансовото състояние за периода,
завършващ на 31 декември 2020 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2020 г.	31 декември 2019 г.
АКТИВИ			
Парични средства по сметки	9	541 154	545 720
ОБЩО АКТИВИ		541 154	545 720
ПАСИВИ			
		-	-
НЕТНИ АКТИВИ		541 154	545 720

Приложенията, представени на страници 50 до 62, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за паричните потоци за периода, завършващ на 31 декември 2020 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2020 г.	31 декември 2019 г.
Парични потоци от основна дейност			
Получени годишни вноски от банките		157 876	137 258
Трансфер по сметка на Единния фонд за реструктуриране		(158 458)	-
<i>Нетни парични потоци от основна дейност</i>		<i>(582)</i>	<i>137 258</i>
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Плащания, свързани с парични средства		(3 984)	(1 373)
<i>Нетни парични потоци от инвестиционна дейност</i>		<i>(3 984)</i>	<i>(1 373)</i>
Увеличение/(намаление) на паричните средства през годината		(4 566)	135 885
Парични средства и парични еквиваленти в началото на периода		545 720	409 835
Парични средства и парични еквиваленти в края на периода	9	541 154	545 720

Приложенията, представени на страници 50 до 62, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за промените в нетните активи за периода,
завършващ на 31 декември 2020 г.

(хил. лв.)

Отчет за промените в нетните активи	нетни активи
Салдо на 1 януари 2019 г.	409 835
Резултат за годината	135 885
Общо всеобхватен резултат	135 885
Салдо на 31 декември 2019 г.	545 720
Резултат за годината	(4 566)
Общо всеобхватен резултат	(4 566)
Салдо на 31 декември 2020 г.	541 154

Приложенията, представени на страници 50 до 62, представляват неразделна част от финансовия отчет.

ПРИЛОЖЕНИЯ към годишния финансов отчет

1. Обща информация

Фондът за реструктуриране на банки (ФПБ, Фондът) е създаден със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ЗВПКИИП), който е в сила от 14 август 2015 г.

Адресът на управление на ФПБ е: 1000 София, пл. „Княз Александър I” № 1.

Дейността на Фонда за реструктуриране на банки е регламентирана със ЗВПКИИП и Закона за Българската народна банка.

До датата, от която започва да се прилага решението¹ на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество с Българската народна банка (БНБ) – 27 юли 2020 г., ФПБ се управлява от Управителния съвет на Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ). Считано от 27 юли 2020 г., управлението на ФПБ се осъществява от Управителния съвет на БНБ, като решенията във връзка с управлението на ФПБ се вземат от Управителния съвет на БНБ.

Съставът на Управителния съвет на БНБ към 31 декември 2020 г. е, както следва:

- Димитър Радев – управител на Българската народна банка;
- Калин Христов – подуправител, ръководител на управление „Емисионно“ и член на Управителния съвет на Българската народна банка;
- Нина Стоянова – подуправител, ръководител на управление „Банково“ и член на Управителния съвет на Българската народна банка;
- Радослав Миленков – подуправител, ръководител на управление „Банков надзор“ и член на Управителния съвет на Българската народна банка;
- Елица Николова – член на Управителния съвет на Българската народна банка;
- Людмила Елкова – член на Управителния съвет на Българската народна банка;
- Проф. д. ик. н. Николай Неновски – член на Управителния съвет на Българската народна банка.

Съгласно оповестена от Фонда за гарантиране на влоговете в банките информация, съставът на Управителния съвет на ФГВБ към 31 декември 2019 г. е следният:

- Матей Матев – председател на Управителния съвет на ФГВБ;
- Нели Кордовска – заместник-председател на Управителния съвет на ФГВБ;

¹ Решение (ЕС) 2020/1015 от 24 юни 2020 г. на Европейската централна банка (ЕЦБ/2020/30) за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ по смисъла на член 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

- Ирина Марцева – член на Управителния съвет на ФГВБ;
- Борислав Стратев – член на Управителния съвет на ФГВБ;
- Проф. Валери Димитров – член на Управителния съвет на ФГВБ.

Фондът не е самостоятелно юридическо лице и Българската народна банка в качеството на орган за реструктуриране на кредитни институции по смисъла на чл. 2, ал. 1 от ЗВПКИИП управлява ФПБ, без да го контролира по смисъла на изискванията на чл. 7 на МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“.

Фондът за реструктуриране на банки е изграден като фонд със специално предназначение. Средствата на Фонда се набират чрез вноски от банковата система и са предназначени единствено за осигуряване на финансирането на действия по реструктуриране и ограничаване в максимална степен на използването на публични средства.

Съгласно чл. 134, ал. 1 от ЗВПКИИП² Фондът се състои от два подфонда, имащи различно предназначение и обхват:

- подфонд с цел финансиране на прилагането на инструментите и правомощията за реструктуриране по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави (подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави);
- подфонд за набиране на вноските по чл. 69–71 от Регламент (ЕС) № 806/2014 и прехвърлянето им към ЕФП (подфонд за вноски в ЕФП).

Средствата на ФПБ се отчитат по сметки при БНБ и се инвестират съгласно Закона за БНБ. Считано от 27 юли 2020 г., инвестиционните решения се вземат от Управителния съвет на БНБ, като средствата на отделните подфондове се инвестират, без да се допуска тяхното смесване.

През отчетния период Фондът се финансира от годишните вноски на банките, определени от Българската народна банка и събрани от Фонда за гарантиране на влоговете в банките.

2. Приложими стандарти

Финансовите отчети на Фонда за реструктуриране на банки се изготвят в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), издадени от Комитета за разяснение на МСФО и приети от Европейската комисия.

3. База за изготвяне

Финансовият отчет се изготвя в хиляди левове (хил. лв.), които са функционалната валута на Фонда.

² В редакцията, която влиза в сила от датата на прилагане на Решение (ЕС) 2020/1015 от 24 юни 2020 г. на Европейската централна банка (ЕЦБ/2020/30) за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ по смисъла на член 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

Финансовият отчет на ФПБ се изготвя при спазване на следните принципи:

- в съответствие с принципа на историческата стойност;
- при спазване на принципа на действащо предприятие, което предполага, че Фондът ще продължи да съществува в обозримо бъдеще.

4. Нови и изменени стандарти, в сила от 1 януари 2020 г.

МСФО 3 Бизнес комбинации (изменения): дефиниция за бизнес

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Те са издадени на 22 октомври 2018 г., приети са от ЕС на 21 април 2020 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 22 април 2020 г. Измененията нямат ефект върху финансовото състояние или резултатите от дейността на Фонда.

Изменения в МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ и МСС 8 „Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки: дефиниция за същественост“

Измененията, приети от ЕС на 29 ноември 2019 г. и публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 10 декември 2019 г., са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията нямат съществен ефект върху финансовото състояние и резултатите от дейността на Фонда.

Концептуална рамка за финансово отчитане

Концептуалната рамка за финансово отчитане, приета от ЕС на 29 ноември 2019 г. и публикувана в „Официален вестник“ на ЕС на 6 декември 2019 г., са в сила за периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г. След анализ и оценка на ефектите от измененията УС на БНБ счита, че те нямат съществено влияние върху финансовото състояние или резултатите от дейността на Фонда.

Реформа на референтните показатели на лихвените проценти – МСФО 9, МСС 39 и МСФО 7 (изменения)

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., и трябва да се прилагат ретроспективно, като се позволява и по-ранното им прилагане. Приети са от ЕС на 15 януари 2020 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 16 януари 2020 г. След оценка и анализ на промените УС на БНБ счита, че те са без съществено влияние върху финансовото състояние или резултатите от дейността на Фонда.

5. Нови стандарти и разяснения, които все още не са в сила и не са възприети по-рано

По-долу са представени накратко публикуваните стандарти, които все още не са действащи или не са приложени по-рано от ФПБ към датата на издаване на настоящия финансов отчет. Оповестено е как в разумна сте-

пен може да се очаква да бъдат повлияни оповестяванията, финансовото състояние и резултатите от дейността, когато Фондът възприеме тези стандарти за първи път. Това се очаква да стане, когато те влязат в сила.

МСФО 17 „Застрахователни договори“, включително „Изменения на МСФО 17“

На 25 юни 2020 г. СМСС издаде „Изменения на МСФО 17“ заедно с изменение на МСФО 4, така че застрахователите, които отговарят на изискванията, да продължат да прилагат МСФО 9 заедно с МСФО 17. Измененията влизат в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г., като по-ранното им прилагане е разрешено и следва да се прилагат ретроспективно. Стандартът все още не е приет от ЕС. Стандартът не е приложим за ФПБ.

Изменения в МСС 1 „Представяне на финансови отчети: класификация на задълженията като текущи или нетекущи“ и „Класификация на пасивите като текущи или нетекущи – отлагане на датата на влизане в сила“

На 15 юли 2020 г. СМСС публикува проект за одобрение на „Класификация на задълженията като текущи или нетекущи – отлагане на датата на влизане в сила (Предложено изменение на МСС 1)“, който предлага ефективната дата за влизане в сила на измененията в МСС 1 да се отложи с една година и те да се прилагат за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г. Стандартът все още не е приет от ЕС. УС на БНБ ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността на ФПБ.

Изменения в МСФО 3 „Бизнес комбинации“, МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“, МСС 37 „Провизии, условни вземания и условни задължения“, Годишни подобрения 2018–2020 г.

На 14 май 2020 г. СМСС публикува изменения на:

1. МСФО 3 „Бизнес комбинации“;
2. МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“.
3. МСС 37 „Провизии, условни вземания и условни задължения“;
4. Годишни подобрения 2018–2020 г.

Тези изменения, които влизат в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2022 г., не са приети от ЕС.

Реформа на базовите лихвени проценти – Фаза 2 – Изменения на МСФО 9, МСС 39, МСФО 7 и МСФО 4

Измененията влизат в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2021 г. и все още не са приети от ЕС. УС на БНБ ще анализира и оцени въздействието от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността на ФПБ.

Изменения в МСФО 4 „Застрахователни договори – отлагане на МСФО 9“

Тези изменения са приети от ЕС на 15 декември 2020 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 16 декември 2020 г. Измененията не са приложими за ФПБ.

6. Основни елементи на счетоводната политика

Значимите счетоводни политики, приложени от ФПБ при изготвяне на финансовия отчет, са оповестени по-долу.

а) Приходи

Основните източници на приходи от дейността на ФПБ са:

1. годишни и извънредни вноски от банките и клоновете на кредитни институции от трети държави;
2. доходи от инвестиране на средствата на ФПБ;
3. получени от ФПБ суми за възстановяване на средства, използвани за целите на реструктурирането по реда, предвиден при прилагането на съответните инструменти за реструктуриране, както и свързаните с тях доходи и компенсации;
4. доходи от договори за заемане на средства и други форми на подкрепа и предоставяне на заеми по реда на чл. 141 и 142 от ЗВПКИИП;
5. други източници.

Приходите се признават в отчета за резултата от дейността на датата на възникване на събитието.

Фондът отчита приходите от вноски като „други оперативни приходи“. При неплащане на годишна вноска в определения от закона срок БНБ начислява за срока на забавата лихва върху дължимата сума в размер на законната лихва. Начислените и погасени лихви се представят като „други нетни приходи“ в отчета за резултата от дейността.

Когато размерът на средствата, натрупани във ФПБ, не е достатъчен, за да покрие разходите, свързани с финансиране на реструктурирането, се набират извънредни вноски от банките, които се заплащат в пълен размер и в срок, определени с решение на УС на БНБ. През 2020 г. не са правени извънредни вноски от банките и клоновете на кредитни институции от трети държави. Считано от 1 октомври 2020 г., БНБ може да определя извънредни вноски само за клоновете на кредитни институции от трети държави.

Приходите от и разходите за лихви се признават в резултата от дейността чрез прилагането на метода на ефективния лихвен процент, при изчисляването на който се включват всички получени/платени комисиони или отстъпки, които са съставна част от ефективния лихвен процент.

Ефективният лихвен процент се определя при първоначалното признаване на финансовия инструмент и впоследствие не се коригира.

б) Разходи

Основните разходи от дейността на ФПБ са свързани с:

1. инвестиране на средствата на Фонда в инструменти съобразно Закона за БНБ и в съответствие с Вътрешните правила за управление на средствата на Фонда;
2. прилагане на инструментите за реструктуриране, в съответствие с чл. 137 от ЗВПКИИП;
3. прехвърляне на средства към Единния фонд за реструктуриране от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, в съответствие с чл. 8 от Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране. След прехвърляне на средствата останалите набрани в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 средства се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в Единния фонд за реструктуриране по решение на УС на БНБ до тяхното изчерпване;
4. други разходи.

Разходите се признават в момента на тяхното възникване на база принципа на начисляване.

в) Доходи от инвестиции

Доходите от инвестиции включват приходи от лихви и доходи от продажба и преценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност.

Средствата на Фонда за реструктуриране на банки могат да се инвестират съобразно Закона за БНБ.

г) Финансови инструменти

С МСФО 9 е въведен нов подход по отношение на класификацията на финансовите активи, базиран на комбинацията от характеристиките на паричните потоци на актива и бизнес модела, в който се управлява. Всички признати финансови активи в обхвата на МСФО 9 следва да бъдат отчитани впоследствие по амортизирана или по справедлива стойност в зависимост от бизнес модела и характеристиките на паричните им потоци.

Класификация

Класификацията на финансовите инструменти на ФПБ е в зависимост от същността и целите на финансовите активи и пасиви към датата на тяхното придобиване и се определя към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние. В зависимост от целите и същността на финансовите активи, Фондът използва следните бизнес модели:

- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци;
- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци и за продажба.

Паричните потоци по прилаганите от Фонда модели представляват плащания единствено на главница и лихва.

В съответствие с МСФО 9 при класификацията на финансовите активи Фондът използва следните категории:

1. *Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност* – включват се парични средства и парични еквиваленти; вноски по реда на чл. 137, ал. 1, т. 5 и вземания по реда на чл. 57, ал. 6 от ЗВПКИИП;
2. *Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата* – при закупуване и придобиване на активи или обикновени акции по чл. 137, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗВПКИИП;
3. *Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* – при закупуване и придобиване на активи или обикновени акции по чл. 137, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗВПКИИП.

Финансови пасиви възникват в резултат на поети от ФПБ задължения за вноски по планове за финансиране при предприемане на действия по реструктуриране на кредитни институции; по договори за заеми и по други договори, по които Фондът има задължението да изплаща суми или да прехвърля средства. След първоначалното им признаване Фондът класифицира финансовите пасиви в категорията „финансови пасиви, оценявани по амортизирана стойност“.

За ФПБ възприемането на изискванията на МСФО 9 по отношение на класификацията и последващото отчитане на финансовите инструменти не е довело до съществени промени в счетоводната му политика и съответно няма съществен ефект върху отчета за финансовото състояние.

Към 31 декември 2020 г. финансовите инструменти на ФПБ са парични средства по сметки в БНБ (31 декември 2019 г. – разплащателна сметка в БНБ). Паричните средства са класифицирани като финансови активи, оценявани по амортизирана стойност съгласно МСФО 9 и са в размер на 541 154 хил. лв. (към 31 декември 2019 г. – 545 720 хил. лв.). Към 31 декември 2020 г., както и към 31 декември 2019 г. Фондът няма и съответно не отчита финансови пасиви.

Признаване и последващо оценяване

Финансовите инструменти се признават в отчета за финансовото състояние на „дата на уреждане“ на сделка, по която ФПБ е страна по договор, свързан с финансов инструмент. Първоначално финансовите инструменти се признават по цена на придобиване, която е справедливата цена, платена/получена при придобиването. Разходите по трансакциите се включват в цената на придобиване на финансовите активи.

След първоначалното признаване финансовите активи се оценяват по тяхната справедлива или амортизирана стойност в зависимост от целта на бизнес модела, в който активите се управляват, и от тяхната първоначална класификация.

1. *финансови активи, оценявани по амортизирана стойност* – текущо активите се отчитат по амортизирана стойност в резултата от дейността, използвайки метода на ефективната лихва;
2. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* – признават се като друг компонент на нетните активи на ФПБ в отчета за резултата от дейността и участват в показателя „всеобхватен резултат“ от дейността на Фонда, оповестяван в отчета за промените в нетните активи за съответния период. В случаи на продажба и/или отписване на финансовите активи натрупаните ефекти се признават текущо в отчета за резултата като „доходи от инвестиции“;
3. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата* – текущо активите се преоценяват и ефектът от преоценката се отчита в резултата от дейността.

Финансовите пасиви, възникнали в резултат от поети от ФПБ задължения за вноски по планове за финансиране при предприемане на действия по реструктуриране на кредитни институции, се оценяват по амортизирана стойност, определена по метода на ефективната лихва.

Обезценки

Към датата на всеки финансов отчет се извършва тест за обезценка на финансовите активи, които не се оценяват по справедлива стойност. Обезценка се признава при значително и/или трайно намаление в справедливата стойност на даден актив спрямо първоначално признатата.

Фондът използва преценки, базирани на исторически опит от загуби за активи, на които е присъщ кредитен риск, и на обективни обстоятелства за обезценка, когато се изчисляват бъдещите парични потоци.

Фондът признава в печалбата или загубата ефекта от обезценки, размера на очакваните кредитни загуби или тяхното обратно проявление, така че корективът за загуби да бъде приравнен към отчетната дата на сумата, която Фондът ще признае в съответствие с МСФО 9.

Отписване

Финансовите активи или част от тях се отписват от отчета за финансовото състояние, когато Фондът:

- реализира икономическите ползи от правата по договора; или
- изгуби контрола върху правото да реализира икономическите ползи от договора; или
- изтече срокът на това право; или
- направи отказ от това право.

Финансовите пасиви се отписват от отчета за финансовото състояние на ФПБ, когато:

- задължението бъде погасено; или
- задължението отпадне; или

- срокът за изпълнение на задължението изтече.

Парични средства и парични еквиваленти

В отчета за финансовото състояние паричните средства и паричните еквиваленти са представени по амортизирана стойност, определена по метода на ефективната лихва, т.е. заедно с начислената лихва.

За целите на изготвяне на отчета за паричните потоци паричните средства и паричните еквиваленти се състоят от разплащателни сметки и от сметки с договорен падеж до три месеца.

Имоти, оборудване и нематериални активи

Фондът за реструктуриране на банки ползва имоти, оборудване и нематериални активи, представени в консолидирания финансов отчет на Българската народна банка.

Данъчно облагане

ФПБ не е самостоятелно юридическо лице, поради което данъчните задължения, произтичащи от дейността му, са задължение на юридическото лице, което го управлява. Съгласно Закона за гарантиране на влоговете в банките операциите на ФГВБ, свързани с финансиране на действия по реструктуриране, са освободени от заплащането на държавни и местни данъци и такси. Считано от 27 юли 2020 г., датата, от която управлението на ФПБ се осъществява от БНБ, данъчното облагане на дейностите на ФПБ е в съответствие със Закона за Българската народна банка.

7. Годишни вноски

С решение на Управителният съвет на Българската народна банка от 22 април 2020 г. са определени индивидуалните годишни вноски за 2020 г. във ФПБ в размер на 157 876 хил. лв. (2019 г. – 137 258 хил. лв.). Годишните вноски са внесени в срок. През 2020 г. не са определяни и не са събирани извънредни вноски от съответните задължени субекти.

8. Разходи

Към 31 декември 2020 г. разходите за лихви по текущи сметки при БНБ съгласно „Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти“ възлизат на 3984 хил. лв. (31 декември 2019 г. - 1373 хил. лв.).

Разходите, свързани с административното управление на ФПБ, се финансират от таксите, събирани във връзка с функцията на БНБ по реструктуриране съгласно чл. 59а от Закона за Българската народна банка.

Административните разходи, произтичащи от функциите по реструктуриране, включително тези, свързани с управлението на ФПБ, се финансират от таксите, събирани от установените в Република България кредитни институции и клонове на кредитни институции от трети държави. Условията и редът за определяне и заплащане на тези такси са уре-

дени в Наредба № 40 на БНБ от 1 декември 2020 г. за определяне на размера на таксите за покриване на административните разходи на Българската народна банка. Административните разходи за периода 1 януари – 26 юли 2020 г. следва да бъдат оповестени в годишния финансов отчет на ФГВБ към 31 декември 2020 г. За периода 27 юли – 31 декември 2020 г. административните разходи на ФПБ ще бъдат оповестени в годишния финансов отчет на БНБ за годината, завършваща на 31 декември 2020 г., и произтичащи от функциите по надзор и реструктуриране³ (в сила от 1 януари 2021 г.).

9. Парични средства и парични еквиваленти

(хил. лв.)

	31 декември 2020 г.	31 декември 2019 г.
Парични средства в левове	541 154	545 720
	541 154	545 720

Считано от датата, от която се прилага решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество, за обезпечаване на техническото прехвърляне на средствата на Фонда от ФГВБ на БНБ, с решение на Управителния съвет на БНБ са открити целеви сметки при БНБ, по една за всеки от двата подфонда. На 27 юли 2020 г., в изпълнение на изискванията на § 56, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП, на БНБ са прехвърлени средствата, налични във ФПБ, в размер на 701 166 хил. лв., с включените в тях индивидуални годишни вноски за 2020 г. в размер на 157 876 хил. лв.

На 5 октомври 2020 г. БНБ прехвърли сумата на първоначалната вноска на Република България към Единния фонд за реструктуриране⁴, като задължи сметката на съответния целеви подфонд със сумата от 158 458 хил. лв.⁵ (81 018 хил. евро) в съответствие с § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП.

Към 31 декември 2020 г. средствата на ФПБ, възлизащи на 541 154 хил. лв., разпределени по подфондове, са, както следва:

- 615 хил. лв., отчитани в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави; и
- 540 539 хил. лв., отчитани в подфонда за вноски в ЕФП.

³ Публикувана в „Държавен вестник“, бр. 105 от 11 декември 2020 г.

⁴ Сумата е определена с решение на Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) от 18 септември 2020 г. и представлява първоначална вноска в ЕФП, равна на сумата, която би била прехвърлена от Република България, ако участваше в Единния надзорен механизъм (ЕНМ) и Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП), считано от 2016 г. – годината, в която започва да се прилага Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране.

⁵ При прилагане на фиксирания курс на лева спрямо еврото.

Разпределението по подфондове е извършено през 2020 г. вследствие от решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество.

10. Управление на финансови рискове

Инвестирането на средствата на Фонда за реструктуриране на банки се извършва в съответствие със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и с приетите от УС на БНБ „Вътрешни правила за управление на средствата на Фонда за реструктуриране на банки“.

Управителният съвет на БНБ взема решения за инвестиране на средствата на ФПБ при спазване на принципите на сигурност, ликвидност и доходност.

Структурата на финансовите активи и пасиви на ФПБ към 31 декември 2020 г. по категории е, както следва:

(хил. лв.)

	31 декември 2020 г.	31 декември 2019 г.
Финансови активи		
Категория „Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност“		
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	541 154	545 720
	541 154	545 720

Към 31 декември 2020 г., както и към 31 декември 2019 г. Фондът за реструктуриране на банки няма финансови пасиви.

Пазарен риск

1. Валутен риск

Валутен риск има в случаите на несъответствие между валутната структура на активите и валутната структура на пасивите.

С въвеждането на паричния съвет и фиксирането на българския лев към еврото върху финансовите отчети, изотвени в национална валута, влияния оказват промените на валутния курс на лева спрямо валутите, различни от еврото.

Фондът за реструктуриране на банки няма открити валутни рискове към 31 декември 2020 г., тъй като притежаваните от него финансови инструменти са в български левове.

2. Ценови риск

Към 31 декември 2020 г., както и към 31 декември 2019 г. Фондът за реструктуриране на банки не притежава финансови инструменти, изложени на ценови риск.

3. Лихвен риск

Лихвеният риск е свързан с риска от промени в лихвените нива, които да окажат влияние върху бъдещите парични потоци на активите (инвестициите) и на лихвоносните пасиви.

Таблицата по-долу представя структурата на финансовите инструменти в зависимост от характера на договорените парични потоци.

(хил. лв.)

31 декември 2020 г.	с плаващ лихвен процент	с фиксиран лихвен процент	безлихвени	Общо
Финансови активи				
Парични средства и парични еквиваленти	541 154	-	-	541 154
	541 154	-	-	541 154
31 декември 2019 г.				
Финансови активи				
Парични средства и парични еквиваленти	545 720	-	-	545 720
	545 720	-	-	545 720

Кредитен риск и ликвиден риск

Кредитният риск е предимно рискът, при който ФПБ няма да бъде в състояние да събере в обичайно предвидените срокове своите вземания. Когато определя доколко значително е увеличен кредитният риск спрямо първоначалното признаване на актива, УС на БНБ използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна.

Загубата при неизпълнение е преценка за вредите, които би претърпял Фондът при настъпване на събитие по неизпълнение, и се базира на разликата между договорените парични потоци и паричните потоци, които Фондът очаква реално да получи.

Максималната експозиция на Фонда за реструктуриране на банки, изложена на кредитен риск, е равна на балансовата стойност на паричните средства по разплащателни сметки и депозити.

Ликвидният риск се проявява главно в два аспекта, като първият е риска Фондът да не бъде в състояние да посрещне задълженията си в момента, когато станат дължими, а вторият се изразява в невъзможността Фондът да реализира на международните пазари свои активи по справедливи цени и в нормално установените срокове съгласно съответните пазарни конвенции.

През март 2020 г. Световната здравна организация обяви разпространението на вируса COVID-19 за световна пандемия. Пандемията поставя пред сериозни изпитания както здравето на хората, така и световната иконо-

мика, включително международните финансови пазари. Към датата на изготвяне на годишния отчет няма настъпили събития, свързани с COVID-19, които да налагат допълнителни оповестявания.

Към 31 декември 2020 г. паричните средства на Фонда за реструктуриране на банки са налични по сметки в Българската народна банка.

Финансовите инструменти на Фонда, анализирани по остатъчен срок от датата на отчета за финансовото състояние до дата на падеж, са, както следва:

(хил. лв.)

	до 1 месеца	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
31 декември 2020 г.						
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти	541 154	-	-	-	-	541 154
	541 154	-	-	-	-	541 154
31 декември 2019 г.						
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти	545 720	-	-	-	-	545 720
	545 720	-	-	-	-	545 720

11. Събития, настъпили след датата на отчета

На 12 февруари 2021 г. влязоха в сила промени в Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници. УС на БНБ оценява промените в Закона като некоригиращо събитие по отношение на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2020 г.

На 25 февруари 2021 г. Управителният съвет на БНБ прие Наредба № 41 за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки. Наредбата е издадена на основание чл. 139, ал. 6, във връзка с ал. 3 от ЗВПКИИП. С нея се уреждат редът и условията за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски в съответния подфонд на ФПБ, дължими от клоновете на кредитни институции от трети държави, които са лицензирани в Република България за осъществяване на дейност чрез клон. УС на БНБ оценява промените, въведени с Наредба № 41, като некоригиращо събитие по отношение на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2020 г.

Няма други събития, възникнали след датата на отчета за финансовото състояние, които да изискват допълнително оповестяване или корекции в годишния финансов отчет на Фонда за реструктуриране на банки.

ISSN 2738-8212

Художественото оформление на корицата е разработено въз основа на банкнотата с номинал 2 лева, емисии 1999 г. и 2005 г.